

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Ústav románských studií

Hispanistika

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Natálie Formanová

Kritika společnosti v díle La familia de León Roch

Critique of society in the novel La familia de León Roch

Praha, 2024

Vedoucí práce: doc. Juan A. Sánchez Fernández, Ph.D.

Poděkování

Mé vřelé poděkování patří doc. Juanovi Antoniovovi Sánchezovi Fernándezovi, Ph.D. za hodnotné rady, ochotu pomoci a povzbuzující přístup.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze, dne 5. 5. 2024

.....

Natalie Formanová

Abstrakt

Benito Pérez Galdós byl neobyčejným spisovatelem, který měl talent vykreslit ve svých dílech sociální problémy Španělska 2. poloviny 19. století, v tomto případě pomocí rodiny. Žádná postava není v jeho díle zbytečná, neboť symbolizuje určité problémy a hodnoty. Autor byl schopný dát každému dialogu velký význam, a tak nejen každá postava, ale i každý rozhovor nám nenápadně odkrývá stav tehdejší společnosti a Galdósův pohled na ni. Tato práce si klade za cíl prokouknout mlhu, v níž se tyto skryté významy nacházejí a zjistit tak, na jaké problémy autor ve svém díle poukazuje a zároveň, jaké byly jeho ideály. Na základě analýzy díla *La familia de León Roch* se dá dojít k tomu, že autor kritizoval nejen povrchní křesťanství tehdejší doby, ale taktéž celkový úpadek společnosti, rozšiřující se sobectví, chování aristokracie, její chladné vztahy a tak dále. Autor věnuje taktéž speciální pozornost tématu krausismu a jeho uvedení do praxe.

Klíčová slova: Benito Pérez Galdós, *La familia de León Roch*, španělská literatura, křesťanství, symbolika, společnost, kritika

Abstract

Benito Pérez Galdós was an extraordinary writer who had the talent to portray in his works the social problems of Spain in the second half of the 19th century, in this case through the topic of family. No character in his work is unnecessary, as each symbolizes certain issues and values. The author was able to give each dialogue great meaning, so not only each character, but also every conversation subtly reveals to us the state of society at that time and Galdós's perspective on it. This work aims to see through the fog in which these hidden meanings reside and thus find out the problems the author points out in his book. At the same time, it tries to figure out what his ideals were. Based on the analysis of the work *La familia de León Roch*, it can be concluded that the author criticized not only the superficial Christianity of the time but also the overall decadence of society, the spreading selfishness, the behavior of the aristocracy, their cold relationships, and so on. The author also pays special attention to the theme of Krausism and its implementation.

Key words: Benito Pérez Galdós, *La familia de León Roch*, spanish literature, christianity, symbolism, society, critique

Obsah

1.	Úvod.....	6
2.	O autorovi.....	6
3.	Krausismus	7
4.	Představení díla	8
5.	Obsah díla.....	9
6.	Pojetí rodiny.....	10
7.	Pojetí touhy.....	10
8.	Pojetí rozvodu.....	11
9.	Kritika postav.....	12
9.1.	León.....	13
9.2.	María.....	18
9.3.	Markýz de Tellería	21
9.4.	Markýza de Tellería	23
9.5.	Otec Paoletti	26
9.6.	Luis de Tellería.....	28
9.7.	Gustavo	30
9.8.	Leopoldo.....	31
9.9.	Federico Cimarra.....	33
9.10.	Markýz de Fúcar.....	36
9.11.	Pepa.....	37
9.12.	Monina.....	39
10.	León a jeho rodina	39
10.1.	León a rodina de Tellería.....	40
10.2.	Romantické vztahy Leóna	41
10.3.	León vs muži aristokracie	45
11.	Kritika aristokracie	47
12.	Závěr.....	50
13.	Resumé	51
14.	Resumen	52
15.	Seznam použité literatury	53

1. Úvod

Tato bakalářská práce se zabývá kritikou společnosti v díle *La familia de León Roch*. Pro správnou interpretaci je nezbytné vědět určité skutečnosti o autorovi, zejména to, čemu věřil, jeho názory, ale i určité podrobnosti z jeho života. S tím souvisí i vysvětlení důležitých pojmů jako je například krausismus. Neméně důležité je taktéž historické pozadí, v rámci čehož dojde k představení i některých relevantních tabuizovaných témat, vlivu církve, a tak dále. S tímto přiblížením by mělo být snazší pochopit kontext, ve kterém autor toto dílo napsal.

Primárním cílem této práce je zkoumání obrazu společnosti v románu, která odráží problémy Galdósovy doby. Autor často vkládá své vlastní názory do úst protagonisty, a proto je třeba důkladně prozkoumat výroky této hlavní postavy a tím i hlouběji proniknout do fascinující mysli autora. Galdós zároveň zřejmou přehnaností neřestí vedlejších postav poukazuje na konkrétní problémy, se kterými se tehdejší španělská společnost potýkala. Proto si tato práce klade za cíl taktéž udělat rozbor každé z postav, vysvětlit, co znázorňuje a pokud to bude možné, tak i zjistit, jaké si autor myslí, že má tato neřest příčiny a následky. Galdós si ale také dal záležet na poměrně detailním popisu vzhledu postav, který často satiricky zrcadlí nějaký negativní rys postavy. Analýzou tohoto jejich absurdního vzezření a co se v něm má odrážet se tato práce bude taktéž zabývat. Ke kritice však často dochází na základě vztahu postav, proto je na konci vhodné ještě zhodnotit, jak jsou mezi sebou jednotlivé problémy zprovázané a jakým způsobem se to reflektuje v již zmíněných vztazích.

2. O autorovi

Benito Pérez Galdós byl romanopisec a dramatik v 19. století a je považován za jednu z nejdůležitějších literárních osobností Španělska. Přestože je uznávaný za největšího představitele španělského realistického románu, tak „desde muy temprano, Galdós abre su escritura a elementos considerados no realistas, tanto de carácter fantástico o simbólico“¹, což bude velice zřejmé i v této práci, neboť se v ní právě těmito prvky z velké části zabývám. Byl to velice plodný spisovatel. Napsal obrovskou spoustu kvalitních děl a na začátku 20. století byl dokonce nominován na Nobelovu cenu za literaturu, ale kvůli jeho vystupování proti církvi, byl právě touto konzervativní částí společnosti úspěšně bojkotován. Galdós však neměl problém

---

¹ Escalera Cordero, Matías. La novela en el tranvía. *Verba Hispanica*. 2020. str. 2

„již velmi brzy Galdós otevřel své psaní prvkům považovaným za nerealistické, ať už jde o fantastický nebo symbolický charakter“

Všechny překlady jsou autora této bakalářské práce, jedná se o pracovní verzi.

konkrétně s náboženstvím, dokonce se sám považoval za křesťana, ale křesťanství, ve které věřil, bylo radostné milosrdenství plné světla, lásky a tolerance s velkým důrazem na postoj v srdci, což bylo v přímém rozporu s pokryteckými praktikami některých katolíků. Bojoval proti intruzivnímu zasahování církve do soukromého života občanů, její nepřiměřené politické moci a celkové tvrdosti. Galdós měl velice kritického ducha, ale zároveň v něm dřímala velká láska k historii, politice a literatuře, což společně činilo tak znamenitou souhru pro vytváření jeho děl. Studoval práva v Madridu, a přestože studium nedokončil, bylo pro něj toto období velice důležité. V této době se totiž účastnil různých setkání, kde se poznal s dalšími intelektuály a umělci, což ho velice ovlivnilo. Do Madridu se zamiloval, přestože toto město většina costumbristů vnímala pro jejich literární činnost jako naprosto nevhodné. Galdós jím byl však naprosto okouzlen, užíval si zde velice častých procházek a připadalo mu, že se dá na každém rohu narazit na zvyky, originalitu, a krásu. Líbilo se mu, že zde žijící střední třída je ta, která určuje směr politiky, vzdělává, vychovává velké inovátory a je duší obchodu, pokroku a vědy. Zároveň však vnímal její neschopnost odpovědět na základní otázku uspořádání rodiny. Nedostatek víry střední vrstvy má za následek porušování morálních závazků, které tvoří samotný základ rodiny, zároveň ale její prázdný fanatismus stojí v cestě budování hlubokých vztahů, vzájemného porozumění a tolerance. Pro zosobnění těchto společenských problémů hledal právě v ulicích Madridu živé předlohy.² Je možné s jistotou říct, že mnoho velkých výtvorů Galdóse vzešlo propojením osobností, se kterými se ve svém životě opravdu setkal, a spisovatelským důvtipem, pomocí něhož dosáhl odlehčeného, a přitom realistického popisu postav. Díky jeho přítomnosti v každodenním dění madridské společnosti, měl velký přehled o životě občanů, politické a duchovní situaci, a s jeho znalostí historie si dokázal často spojit různé sociální problémy s konkrétními příčinami a následky. Tato kombinace tvořila, spolu s jeho obdivuhodnou touhou po pravdě a schopností satirického odlehčení, jeho kritiku tak výjimečnou. Autor si však vždy velice vážil soucitu, laskavosti, křesťanské morálky a křesťanství obecně. Galdósovo křesťanství bylo však krausistické, což spolu s jeho častou kritikou církve přispívalo k jeho špatnému vztahu s ní. Galdós se vždy stavěl proti lidem, kteří využívali náboženských neshod jako zbraně, pomocí níž se snažili dosáhnout svých cílů.

3. Krausismus

Úspěch krausismu tkvěl především v jeho mravních zásadách, které působily vedle tak zkorumpované společnosti té doby jako návod ke svatosti. Spíše než filosofický směr představuje určitý postoj vůči jednotlivci, rodině, společnosti a životu. Jeho teoretický základ tkví v díle *Ideal de la humanidad para la vida* od Krause, ale ve Španělsku se překladu a interpretace díla ujme Sanz

---

² Montesinos, José Federico. *Galdós I*. Castalia, Madrid, 1968. str. 12

del Río.³ Prostřednictvím učení tohoto muže se Galdós taktéž seznamuje s harmonickým racionalismem, který mimo jiné usiloval o udržení rovnováhy mezi vědou, rozumem a náboženstvím.⁴ Galdós byl zmíněnou knihou velice ovlivněn, což je zřejmé i na jeho postavách, které lze někdy charakterizovat konkrétními pasážemi z tohoto díla.⁵ Příkladem může být třeba *Mandamiento* 20, jež velice dobře popisuje právě našeho protagonistu Leóna Roche:

„No debes ser orgulloso, ni egoísta, ni perezoso, ni falso, ni hipócrita, ni servil, ni envidioso, ni vengativo, ni colérico, ni atrevido; sino, modesto, circunspecto, moderado, aplicado, verdadero, leal, y de llano corazón, benévolo, amable y pronto a perdonar.“⁶

Přestože se Galdósovi koncept krausismu velice líbí, což je velice zřejmé i na popisu jeho krausistických postav, je si plně vědom prohlubní mezi tímto teoretickým ideálem a jeho uvedením do praxe v dané společnosti. To je i důvod, proč končí tyto postavy v Galdósovo románech neúspěšně. Galdós však dává najevo velkou úctu vůči těm, co jsou schopni bojovat za své ideály, nešťastný konec vůbec nesnižuje jejich věrnost a autenticitu, a reformistickou misi krausismu považuje za velice důležitou.⁷

4. Představení díla

Kniha byla napsána v roce 1878 a uzavírala tak první epochu autorovy tvorby zvanou novela de tesis, ve které „la acción progresa de acuerdo a ciertos principios que muestran y apoyan la posición del autor respecto a las ideas específicas que se propone defender o criticar en su obra. Valiéndose de personajes cuyos valores o cuyas acciones transgreden los límites establecidos, Galdós crea una serie de asociaciones y situaciones opuestas a las tradicionales que le sirven para su propósito.“⁸ V tomto prvním cyklu románů se modernizace společnosti, stále uvízlé v přísných

---

³ Gómez-martínez, José Luis. Galdós y el Krausismo español. *Nueva revista de filología hispánica*. 1983. str. 2

⁴ Feeny, Thomas. The Evolution of Galdós' Krausism: "La familia de León Roch" y "El doctor Centeno." *Revista hispánica moderna*. 1989. str. 1

⁵ Gómez-martínez, José Luis. Galdós y el Krausismo español. *Nueva revista de filología hispánica*. 1983. str. 2

⁶ Krause, Karl Christian Friedrich y Sanz Del Río, Julián. *Ideal de la humanidad para la vida*. M. Galiano, Španělsko, 1860. str. 101

„Nesmíš být pyšný, ani sobecký, ani líný, ani falešný, ani pokrytecký, ani podlézavý, ani závistivý, ani pomstychtivý, ani cholerický, ani troufalý; ale skromný, obezřetný, umírněný, pilný, opravdový, loajální a s otevřeným srdcem, dobrotivý, laskavý a rychlý k odpuštění.“

⁷ Gómez-martínez, José Luis. Galdós y el Krausismo español. *Nueva revista de filología hispánica*. 1983. str. 25

⁸ Vidal Tibbits, Mercedes. Transgresión en La familia de León Roch. Del romanticismo al realismo, Barcelona: Sociedad de la literatura española del siglo XIX, 1996.

středověkých normách, prosazovala pomocí doktríny pokroku, osvobození mysli a změnou zvyků. Velice se zde přeháněly možné následky dogmatické intolerance, hrané pobožnosti a nepřiměřených zásahů církve do soukromého života lidí. Přestože se dílo tedy nepovažuje za součást druhé epochy autorovy tvorby, *novelas contemporáneas*, objevují se v něm i témata vlastní těmto pozdějším románům, jako třeba pokrytectví střední a vyšší třídy, absence buržoazní pracovní etiky, morální a ekonomická destruktivita nadměrné spotřeby a její používání k určení třídního postavení, ekonomický úpadek a amorálnost aristokracie a emoční chudoba rodinného života střední a vyšší třídy.⁹ Velice zajímavé je na tomto díle také to, že válka mezi vědeckým a katolickým Španělskem se zde odehrává v rámci rodiny.

5. Obsah díla

Příběh se odehrává ve druhé polovině 19. století ve Španělsku. Hlavní postava je racionální ateista León Roch, který je nositelem krausistických hodnot v románu. I přes jeho nevíru je však největším snem jeho života založit zdravou křesťanskou rodinu a s tímto úmyslem se i ožení s Mariíou. Rozhodoval se ale jen na základě její vnější krásy, a tak po vyprchání prvotního okouzlení zjišťuje, že jsou naprosto nekompatibilní a není možné dojít k žádnému kompromisu, protože María kvůli jeho ateismu odmítá jakoukoliv spolupráci. Přestože se jeho žena prezentuje jako křesťanka a opravdu i splňuje všechny povrchní katolické povinnosti, jako je třeba chození do kostela, pravidelná zpověď nebo častá modlitba, není schopna lásky, jakéhokoliv sebeobětování, ani tolerance. León je s ní trpělivý, otevřený diskuzi, a dokonce se jí snaží pomoci s otroctvím, v němž se rozhodla žít. María jím však pohrdá, není ochotná se s ním kvůli jeho nevíře bavit, a za žádnou cenu na sobě nechce nic změnit. León se zároveň musí vypořádávat s rozmary její pokrytecké rodiny, která mu vyčítá jeho ateismus, ale přitom ho neustále využívá na získávání peněz pro své neřesti. Protagonista se později zamiluje do ženy, se kterou vyrůstal a je přesvědčen, že právě tato žena, Pepa Fúcar, pro něj byla stvořena a že s ní a její malou dcerou by tvořili jeho vysněný ideál křesťanského manželství. Oba však již slíbili věrnost někomu jinému, a přestože María umírá, překážka, v podobě manžela Pepy, i nadále trvá. León tedy na konci knihy stojí před velice těžkým dilematem. Nakonec se však i přes obrovskou oběť, jež spočívá ve ztrátě jeho lásky a tím i jeho snu, rozhodne správně, a to ne protože ho k tomu donutily vnější okolnosti, jako třeba tlak společnosti, ale kvůli tomu, že ho vede jeho vlastní svědomí. V knize

---

„akce postupuje podle určitých principů, které ukazují a podporují autorovu pozici vůči konkrétním myšlenkám, které se snaží hájit nebo kritizovat ve svém díle. Pomocí postav, jejichž hodnoty nebo činy překračují stanovené hranice, vytváří Galdós sérii asociací a situací, které jsou opačné k těm tradičním, aby dosáhl svého účelu.“

⁹ Aldaraca, A. Bridget. *El Ángel del hogar*. University of North Carolina at Chapel Hill Department of Romance Studies. 2018. str. 118

tím znovu a naposledy ukazuje, že přestože je ateista, je čestnější a jeho srdce je čistější než povrchních křesťanů, kteří jen prázdně hlásají víru, ale chybí jim to, co je podle Bible nejdůležitější – láska

6. Pojetí rodiny

Uspořádání rodiny bylo v této době velice ožehavým tématem, jež tropilo velké neshody mezi tradicionalisty a progresivisty. V tomto období totiž probíhal boj mezi starým Španělskem, kterého se snažili dosáhnout neokatolíci a tím novým, za nějž bojovali krausisté.¹⁰ Galdósova náklonnost vůči krausismu se velice projevila na pojetí rodiny hlavní postavy, která nejvíce ze všeho toužila po manželství založeném na rovnosti, vzájemné harmonii a duchovní jednotě, zároveň v něm má docházet ke vzájemnému obrušování v nejlepší možné verzi obou partnerů. León, v této době ještě naprosto zamilovaný do Maríi, vyjadřuje svou spokojenost, když mu připadá, že jeho manželství vypadá tak, jak si ho vysnil:

„Somos un doble espejo‘ decía ,en el cual mutuamente nos recreamos, y a veces no sabemos si la imagen contemplada es la mía o la de ella. De tal modo se confunden nuestros sentimientos.‘¹¹

(„ Jsme dvojitým zrcadlem, ‘ říkala, ,v němž se vzájemně odrážíme, a někdy nevíme, zda viděný obraz je můj nebo její. Stejným způsobem se prolínají i naše pocity.‘ “)

7. Pojetí touhy

Krausisté zároveň odsuzovali pouhé sexuální potěšení,¹² jež autor v knize taktéž vykresluje jako téměř opovržením hodné a naprosto nedostačující pro zdravé fungování manželství. Touha mezi Leónem a Maríou se nakonec ukázala jako destruktivní, neboť vedla k pouhému povrchnímu uspokojení, zatímco protagonistovy emoční potřeby zůstávaly nenaplněny a také se stala „barrier to the real purpose of marriage, moral regeneration - of his wife, since he never questions his own moral attributes.“¹³ Zároveň to byla právě tato přitažlivost, jež vedla k Leónově

---

¹⁰ Dorca, Toni. Variaciones sobre un mismo tema: las familias de León Roch y Salvador Monsalud. *Bulletin of Spanish studies*. 2002. str. 1

¹¹ Pérez Galdós, Benito. *La familia de León Roch*. Madrid: Alianza Editorial, 1996. str. 49

¹² Dorca, Toni. Variaciones sobre un mismo tema: las familias de León Roch y Salvador Monsalud. *Bulletin of Spanish studies*. 2002. str. 2

¹³ Aldaraca, A. Bridget. *El Ángel del hogar*. University of North Carolina at Chapel Hill Department of Romance Studies. 2018. str. 123

neschopnosti rozeznat, že skutečná láska jeho života měla být již od začátku Pepa Fúcar. A dalším způsobem, jakým se to autor rozhodl svůj názor vykreslit je skutečnost, že León nakonec dosáhl rozpoznání ideálnosti Pepiiny charakteru, tak kompatibilního s tím jeho, aniž by mezi ním a Pepou došlo k něčemu fyzickému.

8. Pojetí rozvodu

Autorita muže v domácnosti byla ve Španělsku umocněna zákonem, který manželovi uděloval kontrolu nad majetkem své ženy, místem bydliště, možností zaměstnání a poskytoval mu plnou a trvalou péči o děti po dosažení tří let.¹⁴ Není však překvapující, že většina žen byla proti rozvodu, přestože po uzavření manželství již nemohly prodávat svůj majetek, pracovat, podepisovat smlouvy nebo měnit místo bydliště bez povolení svého manžela. Rozvod v sobě totiž nesl náznak sexuální promiskuity a tím ohrožoval postavení žen jakožto cudného základu domova. V této době se ženám přikládala velice důležitá role duchovní podpory, kdy se od nich očekávala téměř svatost.¹⁵ Přestože to byl přílišný tlak, kterému nemohly zcela dostát, nechtěly se takového obrazu vzdávat. Ve Španělsku 19. století, zejména v jeho druhé polovině, byl rozvod stále ovlivněn katolickým právem, které kladlo velký důraz na nerozlučitelnost manželství. Rozvod byl obtížný a mohl být udělen pouze v případech závažných provinění, jako byla například bigamie. V románu je tato náročnost velice zřejmá, když León vnímá naprostou nekompatibilitu mezi ním a Mariou, ale za jednodušší cestu z manželství považuje vraždu své ženy než rozvod. K této Leónově radikální percepci přispívala kromě jiných překážek i Mariina neochota vzít možnost rozvodu v potaz, právě protože se příliš bála o svůj obraz duchovního stvoření, tvořícího podstatu domova. Galdósovo pojetí rodiny bylo zřejmě krausistické a tím pádem odlišné od představ tehdejší doby. Krausismus byl nový a pro mnoho lidí děsivý, neboť by s jeho příchodem muselo nutně nastat mnoho změn. Galdós byl jakýmsi narušitelem, nebál se jít proti proudu a kritizovat nefunkční jevy tehdejší společnosti. Napsání tohoto díla jej činilo velice odvážným, protože v něm nejenže propagoval tak obávaný krausismus, ale zároveň za pomoci krausistických principů kritizoval nečestné počínání vysoce postavených lidí. Jeho názory a neodbytná upřímnost neodvratně vedly ke konfliktům s konzervativnějšími členy společnosti.

„překážkou pro skutečný účel manželství, morální regenerace - jeho manželky, protože své vlastní morální vlastnosti nikdy nezpochybňuje.“

¹⁴ Aldaraca, A. Bridget. *El Ángel del hogar*. University of North Carolina at Chapel Hill Department of Romance Studies. 2018. str. 124-125

¹⁵ Tamtéž, str. 57

9. Kritika postav

Autor se rozhodl kritizovat tehdejší Španělsko prostřednictvím postav knihy, především pomocí členů rodiny de Tellería. Pro vyjádření svých názorů si Galdós nejednokrát propůjčuje ústa některé z postav, hlavním prostředkem jeho kritiky je však karikatura postav. „La estética humorística puede recargar al máximo el vicio, la debilidad, la corrupción del personaje, mediante la hipérbole, la simbología onomástica o cualquier recurso degradatorio. Tenemos entonces la caricatura (‘caricatura’<caricare, ‘recargar’). Y lo puede hacer hasta el punto de convertir al caricaturizado en una abstracción de ese defecto o inmoralidad.“¹⁶ Téměř každá z postav je jakýmsi shlukem problémů společnosti té doby a Galdós si dává velice záležet na tom, aby pořádně přeháněl jejich špatné stránky. Jejich chování často překračuje do pole absurdity, čímž se pro čtenáře naprosto jasně odděluje kritizovaný předmět. Vzhled vedlejších postav románu je taktéž velice často směšný a u každé z nich naprosto specifický. Věřím, že má odrážet hluboce zakořeněnou neřest daného člověka, jako tvrdí profesor Correa ve své knize, v níž se tomuto satirickému vzezření věnuje.¹⁷ Doktor Monroe Hafter však prohlašuje, že tato teorie profesora Gustava Correy není dostatečně vysvětlená a dochází tedy k tomu, že „the connection between ‚la superestructura novelística‘ and ‚la estructura interna,‘ as the subtitles read, might better be reduced to some unifying ideological, and not ‚symbolic perspective‘ on the whole. Perhaps the core of the novel is expressed at the beginning of the third part in these ruminations of León Roch on his early plans, among them ‚...el de dar al propio pensamiento la misión de informar la vida, haciéndose dueño de ésta y sometiéndola a la tiranía.‘“¹⁸ Tato práce se však rozvedením vztahů mezi vzezřením a charakterem jednotlivých postav snaží podpořit teorii vyřčenou profesorem Correu. Román je sjednocen hned na několika sférách a symbolická i ideologická jsou jedny z nich. Je velice obdivuhodné, že přítomnost karikatury ani v nejmenším nenarušuje

---

¹⁶ Varias, Juan. Risa y crítica en Galdós. *Boletín de la Biblioteca de Menéndez Pelayo*. 96-2 (2020). str. 12

„Humoristická estetika může maximálně zdůraznit neřest, slabost, korupci postavy pomocí hyperboly, onomastické symboliky nebo jakéhokoli degradujícího prostředku. Máme tak karikaturu (‘caricatura’<caricare, ‘zahltit’). A může to udělat až do té míry, že karikaturizovanou postavu přetvoří v abstrakci této chyby nebo nemorality.“

¹⁷ Correa, Gustavo. *El simbolismo religioso en las novelas de Pérez Galdós*. Primera edición. Madrid: Gredos, 1974. str. 63 - 79

¹⁸ Hafter, Monroe Z. *El Simbolismo Religioso en las Novelas de Pérez Galdós. Comparative Literature*. 1964.

Spojení mezi „la superestructura novelística“ a „la estructura interna,“ jak označují podtituly, by možná mělo být lépe redukováno na sjednocující ideologický, a nikoli „symbolický,“ pohled na celkový kontext. Možná je jádro románu vyjádřeno na začátku třetí části v těchto rozjímáních Leóna Rocha o jeho raných plánech, mezi nimiž je „...dát vlastnímu myšlení úlohu informovat o životě, stát se tak pánem svého života a podrobit ho tyranii.“

Citovaný úsek je z: Pérez Galdós, Benito. *La familia de León Roch*. Madrid: Alianza Editorial, 1996. str. 293

jeho realističnost.¹⁹ Naopak se její pomocí dokonale podtrhují důležité skutečnosti, a tak autor dosahuje rafinovaným propojením zřejmého povrchního s jinak neviditelným hlubokým ještě věrnějšího obrazu reality. Je však důležité zdůraznit, že autor své záporáky nevykresloval jako ošklivé, nýbrž jen zdůrazňoval některé jejich rysy. Galdós byl totiž zastáncem toho, že vnitřní krása nemusí jít ruku v ruce s vnější a stejně tak zlé srdce nemusí být viditelné na první pohled.

9.1. León

León je velmi pracovitý inženýr, který si i přes své bohatství udržuje svou dobrosrdečnost. Nemá rád přetvářky a nehledě na okolnosti zůstává vždy věrný svému svědomí. Tento racionální a zásadový ateista se v díle stává nositelem názorů autora a zároveň ztělesněním krausistických prvků. Galdós zdůraznil jeho morální superioritu nad ostatními mužskými postavami i jeho vzhledem, na rozdíl od nich vyvolává totiž popis jeho vzezření ve čtenáři pocit důstojnosti.

„Rasgos físicos de León Roch eran lo moreno del color, lo expresivo de la mirada, la negrura de la barba y el cabello; su rasgo moral era la rectitud y el propósito firme de no mentir jamás.“²⁰

(„Fyzickými rysy Leóna Roche byla tmavá barva pleti, výrazný pohled, černé vousy a vlasy; jeho morální rys spočíval v přímosti a pevném záměru nikdy nelhat.“)

Později se dá v knize také dozvědět, že je to velice pohledný muž s atraktivní postavou.

Jeho ostrá upřímnost a autenticita ho ve společnosti plné pokrytců dělaly velice výjimečným, zároveň ho však činily nepřítelem pro lidi, jejichž přetvářky se odmítal zúčastnit.

„No compraré la paz de mi casa con la impostura, ni encadenaré con fe mentirosa un corazón que se me escapa. No añadiré con mi persona una figura al escuadrón de hipócritas que forma la parte más visible de la sociedad contemporánea... Pasa el tiempo, sigue la lucha. Mi entereza exaspera a los maestros espirituales de mi mujer, ministros de la intrusión y del abuso religioso. Pero ¿qué me importa? Prefiero ser infame a sus ojos a serlo a los míos.“²¹

(„Nekoupím pokoj mého domova podvodem, a nespoutám s falešnou vírou srdce, které mi uniká. Nepřidám sám sebe k řadě pokrytců, která tvoří

---

¹⁹ Baquero Goyanes, Mariano. Las caricaturas literarias de Galdós. *Monteagudo*. 2020. str. 2

²⁰ Pérez Galdós, Benito. *La familia de León Roch*. Madrid: Alianza Editorial, 1996. str. 83

²¹ Pérez Galdós, Benito. *La familia de León Roch*. Madrid: Alianza Editorial, 1996. str. 338-339

nejviditelnější část současné společnosti... Čas plyne, boj pokračuje. Moje neoblomnost rozčíljuje duchovní vychovatele mé ženy, ministry invaze a náboženského zneužívání. Ale co mi je po tom? Raději budu strašný v jejich očích než v těch svých.“)

Protože León veřejně odmítl katolickou víru, stal se vyvrhelem. Společnost té doby si sama vytvářela pravidla pro to, co bylo a co nebylo akceptovatelné. Nezáleželo jim však na opravdových motivacích a už vůbec ne na pravdě, ale pouze na jejich společenském obraze, což je zřejmé v rozhovoru mezi Leónem a markýzem de Tellería, který prohlašuje:

„... más querría perder mi posición y mi nombre en el mundo que tener esa fama de ateísmo que tú mismo te has ganado... Todos, aún siendo creyentes, cumplimos mal: nos descuidamos; pero somos prudentes, tenemos tacto, guardamos las apariencias“²²

„... raději bych ztratil svou pozici a jméno ve světě, než měl tu pověst ateismu, kterou sis ty sám vydobyl... Všichni, i když jsme věřící, selháváme: nedáváme pozor; ale jsme opatrní, máme takt, udržujeme zdání“

Autor tak skrze protagonistu kritizuje pokrytectví, faleš a povrchní náboženské praktiky. Jasně deklaruje, že bude i nadále bojovat proti neokatolíkům, protože kvůli jeho autenticitě není možné se s nimi usmířit a dělat jakoby nic. Je rozhodnut v tomto boji pokračovat kvůli svému vlastnímu svědomí nehledě na názory druhých.

Taktéž pracovitost Leóna je dána do zřejmého kontrastu se zahálením ostatních mužů. Vědě se však nikdy nezačne věnovat profesionálně, protože se nechce stát „esclavo de la ciencia, sino por el contrario dueño de ella“²³ („otrokem vědy, ale naopak jejím pánem“), a toho může dosáhnout pouze, když věda zůstane jen koníčkem. Galdós tedy prostřednictvím hlavní postavy kritizuje zahalečství mužů, zároveň však vyjadřuje, že cokoliv se stane naším povoláním nad námi nakonec získává kontrolu a jsme tomu nuceni sloužit.²⁴

---

²² Tamtéž, str. 68

²³ Pérez Galdós, Benito. *La familia de León Roch*. Madrid: Alianza Editorial, 1996. str. 432

²⁴ Martykánová, Darina. El amor condenado, el amor triunfante. El género en el discurso sobre la ciencia, la religion y la nación en tres obras de Benito Pérez Galdós. *Espacio, tiempo y forma. Revista de la Facultad de Geografía e Historia / Serie 5, Historia contemporánea*. 2017. str. 154

Autor kromě lenosti kritizoval i pasivitu a neochotu přemýšlet španělské společnosti, která se radši oddávala prázdným rutinám, než aby se snažila něčím přispět či se alespoň podívala do svého nitra. Povrchní náboženství a lenost pro něj šly ruku v ruce a vyjádřil to skrze Leóna takto:

„¡Feliz criatura, que piensas cumplir tus deberes con la práctica externa llevada hasta el desenfreno y adorando con fervor supersticioso las palabras, la forma, el objeto, la rutina, mientras tu alma sola, fría, inactiva, sin dolores ni alegrías, sin lucha y sin victoria, se adormece en sí misma en medio de ese murmullo de sermones, de toques de órgano y del roce de vestidos de seda que entran y salen!“²⁵

(„Šťastná bytost, která si myslíš, že splňuješ své povinnosti prostřednictvím vnější praxe dovedené až k zběsilosti a horlivou, pověřčivou láskou ke slovům, formě, předmětu, rutině, zatímco tvoje osamělá, chladná, nečinná duše, bez bolestí ani radostí, bez boje a bez vítězství, usíná v sobě sama uprostřed šepotu kázání, varhanů a šustění hedvábných šatů, které přicházejí a odcházejí!“)

Leónova čestnost, pracovitost, vzdělání a upřímnost stojí tedy v protikladu vůči lenosti, hlouposti, pokrytectví a podvodech aristokracie. Protagonista tak symbolizuje vzestup buržoazie, se kterou Galdós očividně sympatizoval a v lenosti a nemoudrém hospodaření s penězi rodiny de Tellería i podvodným obohacováním markýze de Fúcar či Cimarry vykreslil úpadek šlechty.

V hlavní postavě se odráží autorovy sympatie vůči harmonickému racionalismu, neboť Leónova racionalita a láska k vědě mu nezabraňují toužit po rodině založené na křesťanských hodnotách, kterou popisuje takto:

„...un ideal hermoso, la familia cristiana, centro de toda paz, fundamento glorioso de la virtud, escala de la perfección moral, crisol donde cuanto tenemos, en uno y otro orden, se purifica. Ella nos educa, nos obliga a ser mejores de lo que somos, nos quita las asperezas de nuestro carácter, nos da la más provechosa de las lecciones, poniendo en nuestras manos a los hombres futuros, para que desde la cuna les llevemos a la edad de la razón.“²⁶

(„Krásný ideál, křesťanská rodina, střed všeho pokoje, chvályhodný základ ctnosti, žebřík morální dokonalosti, tavenisko, kde se vše, co máme, v tom či onom pořadí očišťuje. Vychovává nás, nutí nás být lepší, než jsme, zbavuje nás

²⁵ Pérez Galdós, Benito. *La familia de León Roch*. Madrid: Alianza Editorial, 1996. str. 94-95

²⁶ Pérez Galdós, Benito. *La familia de León Roch*. Madrid: Alianza Editorial, 1996. str. 432

drsností našeho charakteru, poskytuje nám ty nejprospěšnější lekce, když nám dává do rukou budoucí generace, abychom je od kolébky vedli k věku rozumu.“)

Od začátku se tedy velice zdůrazňuje Leónova racionalita, jež je ještě podtržena jeho zálibou ve vědě. Galdós však poukazuje na neschopnost lidské rasy rozhodovat se bez jakéhokoliv vlivu emocí a také na určitou pýchu, kterou v sobě tato krausistická víra v nadřazenost rozumu může přinášet. Tato Leónova namyšlenost se ale objevuje pouze na začátku knihy, kde mluví o svých plánech pro život, postupně se však i v tomto ohledu stane stejně pokorný jako byl ve všech ostatních aspektech. Jeho pokora a flexibilita se později dává do přímého kontrastu s Mariínou pýchou a tvrdostí. Leónovy výroky na začátku knihy působí s rozvinutím děje pouze absurdně, protože je zřejmá jeho velká chyba v naprosté důvěře svému, v jeho očích chladnému, uvážení, i přes to že ho María očividně okouzila na první pohled svou vnější krásou.

„Me caso, y al elegir mi esposa... no está bien dicho elegir, porque no hubo elección, no; me enamoré como un bruto. Fue una cosa fatal, una inclinación irresistible, un incendio de la imaginación, un estallido de mi alma, que hizo explosión, levantando en peso las matemáticas, la mineralogía, mi seriedad de hombre estudioso y todo el fardo enorme de mis sabidurías... Pero esto no impide que antes de decidirme al matrimonio no haya hecho una crítica fría y serena de mi situación y de las cualidades de mi novia.“²⁷

(„Budu se ženit, a při výběru manželky... není to dobře řečeno, výběr, protože k žádnému výběru nedošlo, ne; zamiloval jsem se jako hovado. Byla to osudová věc, neodolatelná náklonnost, požár představivosti, výbuch mé duše, který zvedl všechnu mou matematiku, mineralogii, mou vážnost jako studijního muže a celý obrovský balík mé moudrosti... Ale to nebránilo tomu, abych předtím, než jsem se pro to manželství rozhodl, střízlivě a chladně neposoudil svou situaci a vlastnosti své snoubenky.“)

Je však důležité zdůraznit, že Galdósovi se líbí pravá, vroucí láska plná oddanosti, v tomto úseku nekritizuje Leónovu slepotu způsobenou zamilováním se, ale jeho arogantní postoj k životu, když předpokládá, že ho dokáže ovládat svou chladnou hlavou, a přitom si pro sebe vybere naprosto nekompatibilní ženu jen na základě jejího vzhledu a přehlédne opravdovou lásku, již pro něj chová Pepa Fúcar. Působí velice ironicky, že postava znázorňující hnutí, které bylo silně zaměřené na balanc a umírněnost, dělá na začátku osudovou chybu právě kvůli své příliš silné

---

²⁷ Tamtéž, str. 43-44

víře ve vlastní úsudek a naprosté poblázněnosti do špatné ženy. Autor tedy na Leónovi na jednu stranu ukazuje pozitivní stránky krausismu, zároveň však dává důraz na to, že jsme stále pouze chybní lidé. Přestože je protagonista nositelem mnoha obdivuhodných vlastností a v knize se nám prezentuje jako jedna z nekladnějších postav, ani on není neomylný. Galdós upozorňuje na náročnost až nemožnost převést krausismus perfektně do praxe, neboť u lidí předpokládá přílišnou dokonalost, které nejsou schopni dosáhnout, ať už ze strany Leóna, který měl na sebe moc velké nároky nebo ze strany Marie, která byla tak imunní vůči jakýmkoliv Leónovým snahám ji „vzdělat“, a tak bránila důležité vzdělávací misi krausismu.

Kolem tématu rodiny, jež autor zahrnul již v názvu, se tedy kniha točí po celou dobu. V průběhu však získává nečekanou definici, neboť původní rodinu uznanou zákonem, kterou León tvořil s Mariou a jejími příbuznými, nakonec odmítá. Vadí mu její faleš, pokrytectví a studenost, které učinily, že „todo lo que su corazón contenía en caudales de amistad y ternura, había sido retirado sigilosamente del hogar legítimo para ser depositado y como escondido en otra parte.“²⁸ („všechno, co jeho srdce obsahovalo ve formě hojné dávky přátelství a něhy, bylo tajně odebráno z jeho legitimního domova, aby bylo uloženo a jakoby skryto jinde.“) Tím tedy Galdós zobrazuje krizi konceptu rodiny tehdejší doby. A jako jeho opravdovou rodinu autor vykresluje Pepu s její dcerkou a staví tak zákon svého srdce nad zákony státu. Zároveň však León dodává: „adoro en mí esta ley del corazón, pero cuando quiero llevar mi anarquía desde la mente a la realidad, tiemblo y me desespero.“²⁹ („Miluji na mě tento zákon srdce, ale když chci svou anarchii přenést z mysli do reality, třesu se a zoufám si.“) Čímž autor znovu poukazuje na propast mezi teoretickou stránkou krausismu a problémem ji pak uvést do reality.

León tedy vnímá, že jeho reálnou rodinou, ztělesněním jeho snu, je Pepa s Moninou, rozhoduje se jich však vzdát, popřít sám sebe a své nejvyšší zájmy, čehož by ironicky křesťané po celou dobu ho obklopující, nebyli vůbec schopni. Tuto obět' vysvětluje slovy: „Me amparo a mi conciencia, y en ella me embarco para huir de ti. Huyo por no deshonrarte, por no entristecer la juventud de tu hija querida.“³⁰ („Zaštit'uji se svým svědomím a v něm nasedám na loď, abych před tebou uprchl. Utíkám, abych tě nezneuctil, abych neučinil smutným mládí tvé milované dcery.“) Toto rozhodnutí odráží jeho neuvěřitelnou čestnost a poukazuje na jeho čisté motivace, které ani tak neplynou z dobroty jeho srdce ani z norem vytvořených pokryteckou společností, ale spíše z vědomého rozhodnutí zůstat věrný sám sobě a svému svědomí. „¿Pero qué le importaba estar vencido, solo, proscrito y mal juzgado, si resplandecía en él la hermosa luz que

²⁸ Pérez Galdós, Benito. *La familia de León Roch*. Madrid: Alianza Editorial, 1996. str. 318

²⁹ Pérez Galdós, Benito. *La familia de León Roch*. Madrid: Alianza Editorial, 1996. str. 433

³⁰ Tamtéž, str. 434

arroja la conciencia cuando está segura de haber obrado bien?³¹ („Ale co mu záleželo na tom, že byl poražen, sám, vyhnán a neprávem odsouzen, když v něm zářilo krásné světlo, které vrhá svědomí, když si je jisté správností svého jednání?“) Je tak zřejmý diametrální rozdíl v pojetí takového přesvědčení u katolíků de Tellería, kteří se s jejich vírou oháněli pouze když jim z ní plynulo něco dobrého a na druhé straně v opravdovém přesvědčení Leóna, jehož identita opravdu tkví v loajalitě svému svědomí.

9.2. María

María je popisována jako nádherná, velice přitažlivá žena s téměř dokonalou figurou, kterou začne později kvůli své víře zakrývat neslušivým oděvem podobným oblečení poustevníka. Maríu se po celou dobu snaží působit svatě, vždy v tom ale nakonec selhává, neboť její nelaskavé srdce naplněné žárlivostí pokaždé přeteče. Přestože se její rodina utápí v chudobě, Maríu je namyšlená snobka, která čerpá svou hodnotu ze své sociální třídy. Dle profesora Correy se autor tuto protikladnou povahu snažil zobrazit na její velice nadprůměrně svůdné postavě navlečené do absurdního ošklivého oblečení.³² Její sensualistická přirozenost tvoří spolu s jejím mystickým ideálem zamlžený obraz celé její osobnosti. Jeho teorii taky podporuje skutečnost, že když Maríu v druhé polovině knihy ovládne žárlivost, je schopná odhodit svůj skromný oděv symbolizující její pobožnost a navléci se do svůdných šatů, jen aby vyhrála zpět srdce svého manžela.

„Pilar arrojaba lejos el traje de su amiga. María dirigió a su hábito de merino negro una mirada de indignación que quería decir: „¿Por qué no eres de seda y de corte elegante y a la moda?“ Por primera vez desde que renunciara al mundo le pareció fea la sencilla ropa de su santidad, que un día antes no habría trocado por el manto de un rey.“³³

(“Pilar odhodila daleko šaty své přítelkyně. Maríu věnovala svému černému vlněnému hábitu pohled plný rozhořčení, který chtěl říct: „Proč nejsi hedvábný a elegantního a módního střihu?“ Poprvé od doby, kdy se zřekla světa, se jí zdálo, že prosté oblečení její svatosti je ošklivé, ačkoliv by ho den předtím nenahradila ani za královský plášť.“)

Autor jí v knize často nazývá Maríu Egipcíaca. Legenda o Maríu Egipcíace vypráví příběh dívky narozené do bohaté křesťanské rodiny. I přes tento svůj původ ale svádí velkou bitvu s touhou,

---

³¹ Tamtéž, str. 441

³² Correa, Gustavo. *El simbolismo religioso en las novelas de Pérez Galdós*. Primera edición. Madrid: Gredos, 1974. str. 87

³³ Pérez Galdós, Benito. *La familia de León Roch*. Madrid: Alianza Editorial, 1996. str. 261

kteřou nakonec prohřaje a stane se prostitutkou. Později však uvěří v Boha, a proto se rozhodne činit pokání ze svého dosavadního života a stává se poustevnicí.³⁴ Kromě toho, že v obou dívkách zuří boj s touhou, tkví jejich podobnost také ve změně oblékání. Touto referencí jakoby se autor vysmíval románové Maríi, která se na rozdíl od Maríi Egípciaci rozhoduje odhodit své poustevnické oblečení, aby se oblékla do vyzývavých šatů.

Je také možné, že autor Maríu záměrně asocioval s hadem, když k popisu jejího pohybu použil slovo *culebrear*:³⁵ „Después de culebrear en derredor del espejo, María entró en su alcoba.“³⁶ („Po kroucení se před zrcadlem, vešla María do své ložnice.“) María se tak v hlavě čtenáře automaticky propojí s Evou, která svedla Adama na scestí. Adam je v tomto případě León, jenž se nechal oklamat nádherným zevnějškem.

María byla hlavním důvodem rozpadu manželství. Její počáteční sensualistická nátura se projevovala touhou po svém manželovi, ale s postupným uhasínáním jejího zamilování dochází také k celkovému chladnutí jejího chování a většího projevu sobectví. María se na začátku rozhodla překročit hned několik sociálních a náboženských norem, aby se za tohoto ateistu mohla vdát, a to kvůli své sexuální přitažlivosti vůči Leónovi. Je si toho vědoma, a proto dělá vše, co je v jejích silách, aby svého manžela konvertovala a vydobyla si tak zpátky pověst svatě katoličky. Byla totiž přesvědčená, že jeho ateismus vzbuzuje pochybnost o jejích křesťanských cnostech.

„Pero el autor no considera ese matrimonio una transgresión de principios morales o religiosos y, por tanto, el fracaso de María en llevar a cabo su plan no reside en el plan en sí mismo, ni es el castigo a una unión que viola esos límites, como cree ella, sino que se debe a una de las características fundamentales de su carácter, la intransigencia, la dureza de espíritu, que Galdós atribuye, siguiendo su propósito inicial, a una educación basada en unos principios religiosos mal entendidos. La transgresión de la que María sí que es culpable, según Galdós, es la de haberse entregado en matrimonio sin amor, llevada tan sólo por su deseo

---

³⁴ Francomano, E. C. "Taking the Gold Out of Egypt": Prostitution and the Economy of Salvation in the "Vida de María Egípciaci." *Hispanic review*. 2014. str. 397-420

³⁵ Culebra – užovka

³⁶ Pérez Galdós, Benito. *La familia de León Roch*. Madrid: Alianza Editorial, 1996. str. 97

físico, y el no cumplir, a causa de sus principios religiosos, las promesas implícitas al aceptar ese matrimonio.³⁷

Od začátku je tedy naprosto zřejmé, že přestože Leónovi tlačí svou víru pod záminkou obrovské lásky, jež nikdy nebyla víc než pouhá sexuální touha, její pohnutky jsou naprosto sobecké, nejde jí o samotnou záchranu Leóna, ale o její zásluhu v jeho konvertování. Naprosto odporuje biblickým principům, když se takto snaží oslavit samu sebe, místo toho, aby láskou k druhým poukazovala na Boha. Tento její egoistický postoj vede i k jejímu arogantnímu zacházení se svým manželem.

„Has de venir a pedirme perdón; te arrojarás a mis pies; me has de rogar con lágrimas y suspiros que te enseñe a rezar; te arrastrarás como yo delante de los altares llenos de polvo, sin cuidarte de que se te ensucien las manos; te vestirás de la manera más deslucida; vivirás como yo en perpetuos escrúpulos de conciencia; crearás que una sonrisa, una mirada, una idea fugitiva son pecado... Sí, tú te has de salvar... Dios te perdonará, te llamará a sí por mi conducto... ¡Oh!, ¡qué triunfo tan grande, qué victoria!‘ Aquí alzó la voz, y poniéndose en medio de la estancia en actitud imponente, con la mano alzada, la mirada radiante, la cabeza erguida, exclamó: ‚Miserable ateo, te salvarás aunque no quieras!‘³⁸

(„Musíš přijít a omluvit se mi, vrhneš se mi k nohám; budeš mě úpěnlivě prosit s pláčem a vzdechy, abych tě naučila se modlit; budeš se plazit jako já před oltáři plnými prachu, aniž bys měl starost, že se ti ušpiní ruce; budeš se oblékat co nejjednodušeji; budeš žít jako já v neustálých výčitkách svědomí, budeš věřit, že úsměv, pohled, přecházející myšlenka jsou hříchy... Ano, budeš zachráněn... Bůh ti odpustí, povolá tě k sobě skrze mě... Ach, jaké to velké vítězství, jaké to vítězství!‘ Zde zvýšila hlas, postavila se doprostřed místnosti do impozantního postoje, se

---

³⁷ Vidal Tibbits, Mercedes. *Transgresión en La familia de León Roch*. Del romanticismo al realismo, Barcelona: Sociedad de la literatura española del siglo XIX, 1996.

„Autor však tento sňatek nepovažuje za přestupek morálních či náboženských principů, a tudíž neúspěch Maríi při provádění jejího plánu nespočívá v plánu samotném, ani není trestem za spojení, které tyto hranice porušuje, jak si myslí ona, ale spočívá spíše v jednom z hlavních rysů její osobnosti: nekompromisnosti, tvrdosti ducha, kterou Galdós přičítá, v souladu se svým původním záměrem, vzdělání založeném na nesprávně pochopených náboženských principech. Přestupek, za který je María podle Galdóse vinna, spočívá v tom, že se provdala bez lásky, vedená pouze svou fyzickou touhou, a že kvůli svým náboženským zásadám nerespektuje implicitní sliby přijaté při uzavírání tohoto manželství.“

³⁸ Pérez Galdós, Benito. *La familia de León Roch*. Madrid: Alianza Editorial, 1996. str. 168

zdvíženou rukou, zářícím pohledem, vztyčenou hlavou, vykřikla: Bídny ateisto, zachrániš se, i kdybys nechtěl!‘ ‘‘)

Stačí však malý závdavek k žárlivosti a Maríia je schopna pro svého muže zapřít i samotného Boha. Dokud měla jistotu Leónovy věrnosti, nevadilo jí svou vírou manželovi ubližovat pod záminkou snahy o jeho spasení, když však dochází k znejištění, rozhoduje se celou svou identitu křesťanky svléknout jako kus oblečení. Ukazuje se tím tak její pokrytecká zbožnost, za kterou jen schovává své chladné srdce a strach o samu sebe, neboť k Bohu se znovu začne hlásit až na smrtelné posteli. Je však nutné zmínit, že k jejímu zatvrzelému srdci velice přispěl otec Paoletti, jemuž Maríia svěřila řízení svého duchovního, a tím pádem i osobního, života.

Charakteristickým znakem této postavy byla také neplodnost, jež byla symbolem její emoční chladnosti a tvrdosti charakteru. Ale vzhledem k tomu, že v díle reprezentovala katolické Španělsko, mohl tím autor vyjadřovat i to, že tento konzervativní směr, který v tuto dobu následovali z obrovské části pokrytci skrývající se za nálepku křesťanů, kvůli pohodlnosti již známé rutiny a jejich strachu z nových věcí, je v takové fanatické ale přesto povrchní míře slepá ulička, jež v budoucnosti nebude přinášet žádné ovoce. Maríia nebyla schopná milovat, utěšit a ani jakýmkoli jiným způsobem uspokojit emoční hlad Leóna. Když se její manžel nacházel ve velice temném psychickém stavu, rozhodla se mu neprokázat ani malinko něhy, protože se domnívala, že by takovým gestem vůči nevěřícímu ponížila sebe i církvev. Později tuto situaci popsala takto: „Parecía un niño hambriento que extiende los brazos hacia el seno de su madre, y se encuentra con que el seno de su madre es de cartón.“³⁹ („Připomínal hladové dítě, které vztahuje ruce směrem k matčině prsu, a zjišťuje, že matčino prso je z kartonu.“) Je možné, že autor touto metaforou hladového vědce poukazoval také na to, že lidem již nestačí jen to, co říká církvev, ale že si věci chtějí taktéž sami zkoumat pomocí vědy. Galdós zastával názor, že věda a křesťanství jdou ruku v ruce, takže tímto obrazem pravděpodobně kritizoval zbytečnou opozici ze strany církvev, která jen dokazovala, že se na duchovní pozici nachází spíše pro vliv s ní spjatý než kvůli opravdové víře, neboť jednala jako kdyby nevěřila, že Bůh stvořil svět a tím pádem jeho zkoumání bude existenci Boha potvrzovat, a ne vyvracet.

9.3. Markýz de Tellería

Další zajímavou postavou byl otec Maríi – markýz de Tellería. Byl to hloupý a slabý člověk, který ve svém srdci zároveň nosil občasné se nafukující pýchu, jež byla vzhledem k jeho normálně submisivnímu charakteru spíše matoucí. Zveličením těchto dvou protipólů dosáhl Galdós velice

---

³⁹ Tamtéž, str. 382

směšné karikatury této postavy. Markýz sice nebyl schopný vytvořit si vlastní názor, ale přitom kvůli své ustrašenosti drsně bojoval proti progresu. Stejně tak se jeho slabost projevovala v rozhovorech s Leónem, kdy se ze svého zetě snažil ve svých očích naprosto geniální manipulací dostat peníze a vyvolat sympatie, ale působil pouze zoufale a peníze mu na konci těchto pokusů byly dávány spíš ze soucitu. Jeho vzhled tedy jen velmi silně podtrhával jeho neschopnost působit úctyhodně. Nebylo ho možné brát vážně, protože i ve svém hněvu vypadal komicky. Autor si pro karikaturizaci této postavy použil také zdůrazňování feminních prvků.

„Era de cuerpo pequeño, rostro fino y afeminado... Ojos, nariz y boca eran en él, como los de su hija, de una corrección admirable; mas lo que en ella cautivaba, en él hacía reír, y lo serio se mudaba en cómico, porque nada es tan horriblemente bufón como la fisonomía de una mujer hermosa colgada como de espetera en las facciones de un viejo mezquino.“⁴⁰

(„Byl malé postavy a měl jemný zženštilý obličej... Oči, nos a ústa byly, stejně jako u jeho dcery, obdivuhodného vzezření, ale to, co na ní uchvacovalo, na něm vyvolávalo smích a jeho vážnost působila komicky, protože nic není tak strašně komediantské jako fyzionomie krásné ženy, visící na tváři starého ubožáka.“)

Když se vezme v potaz pouze markýz de Tellería, mohlo by se zdát, že mu Galdós připisoval nejeden ženský prvek, protože se submisivita a určitá slabost vždy připisovaly spíše ženskému pohlaví. U ostatních mužských postav s feminními elementy, jako jsou Paoletti a Luis, však není možné udělat stejnou implikaci. Je tomu tak proto, že tyto jejich rysy poukazují překvapivě na „la fuerza de un discurso de la salvación como competidor con el discurso del progreso de la civilización.“⁴¹

Skrze markýze autor také komunikuje, že tento smutný stav, ve kterém se Španělsko nachází, není kvůli politice, ale naopak je na tom politika špatně kvůli naprostému úpadku společnosti.⁴² Když markýz prohlašuje, že „malos son los elegidos; pero creo que son más malos los electores.“⁴³ („zvolení jsou špatní; ale věřím, že ještě horší jsou voliči.“)

---

⁴⁰ Pérez Galdós, Benito. *La familia de León Roch*. Madrid: Alianza Editorial, 1996. str. 64

⁴¹ Martykánová, Darina. El amor condenado, el amor triunfante. El género en el discurso sobre la ciencia, la religion y la nación en tres obras de Benito Pérez Galdós. *Espacio, tiempo y forma. Revista de la Facultad de Geografía e Historia / Serie 5, Historia contemporánea*. 2017. str. 160

„sílu řeči o spáse jako soupeře s řečí o pokroku civilizace.“

⁴² Montesinos, José Federico. *Galdós I*. Castalia, Madrid, 1968. str. 254

⁴³ Pérez Galdós, Benito. *La familia de León Roch*. Madrid: Alianza Editorial, 1996. str. 382 str. 31

Markýz de Tellería dokonale ztělesnil tehdejší pohled tradicionalistů, neboť se velice rád držel ve své pasivní bublině, která ho udržovala v jeho zahalečské rutině bez nutnosti přemýšlení, ale zároveň v něm vyvolávala obrovský strach představa jejího prasknutí.

„...sostenía con rutinaria devoción los dogmas inquebrantables de la hidalguía castellana, de la religiosidad nunca desmentida del pueblo español, de la tendencia materialista del siglo, etc. Tenía además grandísimo horror a las utopías, y para él todo lo que no entendía era una utopía.“⁴⁴

(„S rutinní oddaností podporoval neotřesitelné dogmatické principy kastilské šlechty, nikdy neotřesené náboženskosti španělského lidu, materialistické tendence století atd. Měl také obrovský strach z utopií, a pro něj vše, čemu nerozuměl, bylo utopií.“)

Autor prázdnotu hlavy markýze karikaturně zobrazuje i na jeho mluvč, kdy dochází k neustálému opakování stejných prázdných frází. Nejčastěji používá spojení „venerandas creencias“ („vážené věrouky“), kterými se mnohokrát ohání během svých diskuzí s Leónem. Sám se však principy, které tak rád hlásá, neřídí, a proto jím neustále opakovaná moudra působí jen směšně. Ve skutečnosti mu totiž nešlo o to, aby chránil pravdu, ale o to, aby mohl dál užívat privilegií, které pro něj toto společenské uspořádání přinášelo.

9.4. Markýza de Tellería

Karikaturně popsaným vzhledem markýzy dosáhl autor kritiky téměř všech negativ, která ji celou knihu doprovází. Hned dvakrát v jedné kapitole, kde nám tuto ženu představuje, zmiňuje její snahu vypadat krásně, ale zároveň čtenář zjišťuje, že se jí to nedaří.

„Su tez, áspera ya y sin lisura, desaparecía bajo una especie de vello artificial en que se confundían sutiles alquimias olorosas, dispuestas para engañar al espectador, bien así como en los teatros el pintado lienzo imita la verdura de los bosques y aun la diafanidad y pureza del cielo. Pero aquel efecto, conseguido hasta cierto punto en las acecinadas mejillas de la señora en decadencia, perdíase a veces, porque la comprada blancura del rostro hacía que amarilleasen un poco los dientes, todavía enteros, bonitos, iguales.“⁴⁵

---

⁴⁴ Tamtéž, str. 65

⁴⁵ Pérez Galdós, Benito. *La familia de León Roch*. Madrid: Alianza Editorial, 1996. str. 58

(„Její tvář, již drsná a zbavená hladkosti, mizela pod jakýmsi umělým závojem, v němž se mísily jemné voňavé alchymie, připravené oklamat pozorovatele, podobně jako malované plátno v divadle napodobuje zeleň lesů, a dokonce průsvitnost a čistotu nebe. Ale tento efekt, dosažen do určité míry i na vybledlých tvářích chátrající paní, se někdy ztrácel, protože zakoupená bělost pleti způsobovala lehké zežloutnutí zubů, jež byly stále celé, hezké, stejné.“)

Autor chtěl tímto popisem poukázat na její faleš, marnivost a povrchnost. Téměř veškerá její motivace plynula z touhy obstát před ostatními. Snažila se působit lepší, než ve skutečnosti byla. Ale pod jejím voňavým chováním, různými okázalostmi a sněhově bílými slovy plných sebeobhajování a sebechvály, se skrývala zažloutlá hniající duše, jež nemohla být překryta ničím. Snažila se působit jako milující matka, ale z jejího rozhodování byla zřejmá absence mateřských citů. Její marnivost se mimo jiné projevovala utrácením peněz, které si půjčovala od Leóna, neboť ty své už dávno utratila za účelem působit jako součást šlechty.

„Y no obstante, aún la hermosura de la dama prevalecía resplandeciendo débilmente en su cara, y descendía hacia el horizonte entre las caliginosas brumas de un blanquete no siempre aplicado con comedimiento y habilidad.“⁴⁶

(„A přesto, krása dámy stále přetrvávala, slabě záříc na její tváři, sestupovala směrem k obzoru mezi mlžnými závoji, ne vždy aplikovanými s taktem a zručností.“)

Galdósovo zmínka o její tehdejší kráse, která byla možná stále trochu zahlédnout skrze špatně nanesené bílé líčení, může poukazovat na to, že její srdce v sobě dřív také mohlo mít dobro, ale jejími špatnými pokusy zalíbit se druhým tím, že se obklopovala absurdně drahými věcmi, vedly i k jeho zkažení. Na této postavě je velice zřejmé, jakým způsobem si autor pro karikaturizaci používá přehnané zdůrazňování konkrétních rysů a určité deformování vzhledu postav.

„Su cuerpo airoso y antaño lleno de majestad, se inclinaba ya como presintiendo su bajada a las frías honduras del sepulcro, si bien el férreo costillaje del corsé mantenía en aparente firmeza y redondez aquella desplomada arquitectura.“⁴⁷

(„Její půvabné a kdysi majestátní tělo se už naklánělo, jako by tušilo svůj sestup do studených hlubin hrobu, přestože železná žebra korzetu udržovala tu hroutící se postavu v zdánlivé pevnosti a plnosti.“)

---

⁴⁶ Tamtéž, str. 58

⁴⁷ Pérez Galdós, Benito. *La familia de León Roch*. Madrid: Alianza Editorial, 1996. str. 58

Nedostatek mateřských citů a schopnost sebeobhajoby velice zřejmě vychází na povrch, když je markýzy syn, Luis, těžce nemocný, ale ona je pozvána na společenskou událost. Díky tomu, že autor ukázal proces jejího rozhodování, je možné s jistotou říct, že jí více než na stavu nemocného záleželo na tom, co si o ní druzí pomyslí. Galdós dosahuje karikaturizace jejího chování skrze zřejmou absurditu markýzy myšlenkového pochodu, v němž velmi zdůrazňuje až vlezlou afektovanost a faleš.

„Verdaderamente no tenía gusto para nada... ¿Cómo podía disfrutar de placer alguno considerando el triste espectáculo que en su casa quedaba?... ¡Pero ir a espectáculos, presentarse en los jardines cuando todo el mundo sabía que el pobre Luis seguía padeciendo...! ...Era evidente, como la luz del día, que Luis Gonzaga estaba mejor, ¿qué mejor?, fuera de peligro... ¡Oh! Sin género de duda, la marquesa podía salir, podía ir al Retiro ¿por qué no? ¿No debía ella mirar también por su salud?“⁴⁸

(„Opravdu na nic neměla chuť... Jak by mohla zažívat nějaké potěšení, když zůstávala svědkem té smutné podívané, která se v jejím domě odehrávala?... Ale jít na divadelní představení, objevit se v zahradách, když všichni věděli, že chudáček Luis stále trpí...! ... Bylo nad Slunce jasné, že Luis Gonzaga je na tom lépe, jak lépe? Mimo ohrožení života... Ach! Bez jakýchkoli pochyb, markýza si mohla vyjít, mohla jít do Retira, proč ne? Neměla se také starat o své zdraví?“)

Své prožívání navenek prezentovala určitým způsobem, ale na základě pozdějších rozhodnutí bylo zřejmé, co byly její skutečné pocity. Kdyby Luise opravdu tolik milovala, nebyla by schopna své chování takto ospravedlnit.

O tom, že markýza moc dobře věděla, jak budit zdání dobrosrdečné matky, vypovídá i tato pasáž. Poté co bylo Marie řečeno, že León žije s jinou ženou, což se později ukázala být pouhá pomluva, je Milagros již předem rozhodnuta uronit slzu, pomocí které se opět pouze snaží hrát svou mateřskou starostlivost, již ve skutečnosti postrádá.

„En aquel momento entró la marquesa de Tellería, y comprendiendo que María estaba enterada de todo, se arrojó en sus brazos. Su hija no lloraba: tenía los ojos secos y fulgurantes. La madre se condecoró el rostro con una lágrima que traía

---

⁴⁸ Tamtéž, str. 123-124

preparada, como se traen preparados los suspirillos al entrar en una visita de duelo.⁴⁹

(„V tom okamžiku vstoupila markýza de Tellería a, když pochopila, že María již vše zjistila, vrhla se jí do náručí. Její dcera neplakala: měla suché a planoucí oči. Matka si obličej ozdobila slzou, kterou měla už předem připravenou, podobně jako se připravují vzdechy při vstupu na smuteční návštěvu.“)

Později Mariu podněcuje, aby si pro Leóna zoufale šla:

„,Yo creo que debes ir allá‘ afirmó Milagros ,pero no esta noche, sino mañana.‘

,Marquesa, ¿ha meditado usted bien ese paso?‘ dijo la de San Salomó. ,¿No será eso una humillación? ¿No será mejor el desprecio?‘

,¡Oh! exclamó la solícita y amorosa madre. ,Yo confío hasta en la reconciliación.‘

Su confianza en ella no era grande; pero la suplía el deseo.⁵⁰

(„,Myslím, že bys tam měla jít,‘ potvrdila Milagros, ,ne však dnes večer, ale zítra.‘

,Markýzo, zvážila jste tento krok dobře?‘ řekla San Salomó. ,Nebude to ponižující? Nebylo by lepší opovržení?‘

,Ó!‘ vykřikla starostlivá a milující matka. ,Já věřím dokonce v usmíření.‘

Velkou důvěrou v ní neměla, ale nahrazovala ji touha.“)

Markýza využívá lability své dcery pro vlastní účely, neboť o usmíření manželů jí jde jen pro to, aby z Leóna mohla opět sát peníze. Ponižení Marii, ke kterému v tomto procesu musí nutně dojít, je jí lhostejné. Galdós karikaturně zveličil neúspěšné snahy Markýzy působit krásně či jako dobrosrdečná matka natolik, že v nás tato postava namísto posměchu vzbuzuje místy až soucit. Její zchátralý vzhled i charakter jsou čtenáři naprosto jasné, i přes její obrovské úsilí to skrýt.

9.5. Otec Paoletti

V tomto případě činí obraz tak karikaturní kontrast mezi malinkatým mužíkem dětské tváře a obrovským hlukem, který svou chůzí kvůli olověným botám nadělá. Je možné, že autor tím chtěl poukázat na veliký vliv církve ve sféře domova. Důraz na hluk a těžkost jeho bot s každým

---

⁴⁹ Pérez Galdós, Benito. *La familia de León Roch*. Madrid: Alianza Editorial, 1996. str. 258

⁵⁰ Tamtéž, str. 260-261

krokem, přestože byly nošeny někým tak drobného vzrůstu, jako kdyby poukazovalo na velké důsledky nepřiměřené autority duchovenstva. Přehnaná velikost jeho očí může značit jeho všudypřítomnost, ačkoliv byla nežádoucí. Kvůli jeho času stráveného s Mariou, hlavně při zpovědi, věděl všechno o jejím životě s Leónem, jako kdyby to sám sledoval.

„Clérigo pequeño, pequenísimo, de mediana edad blanco y un sí es no es pueril de rostro, de ojos grandes vivos y tan investigadores, que no parecían sino que su cara toda era ojos. Con lo exiguo de su cuerpo contrastaba la gravedad de su paso, largo y cadencioso, golpeando duro sobre el suelo, como resultaría del constante uso de zapatos de plomo.“⁵¹

(„Malý kněz, malinkatý, středního věku, bílý, a tak trochu dětinský v obličejí, s velkýma živýma očima tak pronikavýma, že to působilo jako kdyby celou jeho tvář tvořily oči. S drobností jeho postavy kontrastovala těžkost jeho kroku, dlouhého a rytmického, tvrdě dopadajícího na zem, což byl důsledek neustálého nošení olověných bot.“)

Zároveň „las manos del padre eran finísimas y pulcras“⁵² („ruce otce byly velmi jemné a udržované“) odrážejí určitou manipulativnost, kdy může díky jejich jemnosti hýbat s věcmi, tak jak je potřebné, aniž by se přitom ušpinil. Autorovi se nelíbilo, že „la iglesia intenta retener su antigua ascendencia dentro de la familia, y dentro de la sociedad, a través de la mujer; y la extraña alianza que de ello resulta - de sacerdote y esposa - es la fuente del mal que aqueja a la familia.“⁵³

León si postupně uvědomuje, že mnoho manželských konfliktů nevychází jen z Marií, ale že je silně ovlivněna učením otce Paolettiho.

„Esa figura no es de tu invención.“ dijo el esposo, que sabía muy bien hasta dónde alcanzaba el ingenio retórico de su mujer. „¿De quién es?“⁵⁴

---

⁵¹ Pérez Galdós, Benito. *La familia de León Roch*. Madrid: Alianza Editorial, 1996. str. 308

⁵² Pérez Galdós, Benito. *La familia de León Roch*. Madrid: Alianza Editorial, 1996. str. 308

⁵³ Rodríguez, Alfred. Algunos aspectos de la elaboración literaria de La familia de León Roch. *PMLA: Publications of the Modern Language Association of America* 1967. str. 3

„Církev se snaží udržet svůj dřívější vliv uvnitř rodiny a společnosti prostřednictvím ženy. A tato neobvyklá aliance, která vzniká mezi knězem a manželkou, je zdrojem zla, které postihuje rodinu.“

⁵⁴ Pérez Galdós, Benito. *La familia de León Roch*. Madrid: Alianza Editorial, 1996. str. 92

„Tuto metaforu jsi nevymyslela ty.“ řekl manžel, který velmi dobře znal, kam sahá rétorický talent jeho manželky. „Kdo ji vymyslel?“

Galdós tedy dosáhl karikatury církevních představitelů pomocí směšných kontrastů, nutně vedoucích ke ztrátě úctyhodnosti. Velké oči a jemné ruce spolu s drobným vzrůstem dodávají mužičkovi obraz roztomilého dítěte, zatímco jeho těžké boty nás vedou k asociaci s rozmazleností a hlučností, se kterými si tvrdohlavě vydupává vlastní zájmy.

9.6. Luis de Tellería

Bratr Maríe, který naprosto propadl mysticismu a jeho život se již netočil kolem ničeho jiného, byl Galdósem popisován s jeho „tez glutinosa, el cuello flaco y vacilante, cual si no pudiera resistir el peso de la cabeza; las manos largas, amarillas, transparentes como haces filamentosos y sin más fuerza que la necesaria para cruzarse orando“⁵⁵ („lepkavou pletí, tenkým a kymácejícím se krkem, který jako by nemohl unést váhu hlavy; dlouhýma, žlutýma rukama, průhlednýma jako svazky vláken a se silou stačící nanejvýš pro sepnutí k modlitbě“) téměř děsivě. Přidávala k tomu také jeho „figura rígida y macilenta“⁵⁶ („strnulá a pohublá postava“), která „...discurría como una sombra maldecida por las sala.“⁵⁷ („...procházela místnostmi jako prokletý stín“). Profesor Correa se domnívá, že toto absurdně děsivé vzezření mu autor připisuje, protože „su índole monstruosa se revela al presentarse en este momento decisivo en la vida de María Egipcíaca como un descastado rival de su cuñado que sella la separación de los esposos.“⁵⁸ Je však možné, že Galdós chtěl tímto popisem vzhledu postavy vyjádřit také nezdravost jejího netolerantního dogmatismu. Luisova hlava působí na jeho krk příliš těžce, jako by pro něj byla pouhým břemenem, které pro svůj mysticismus nechce používat. Zároveň dle popisu působí jako duch, jako někdo, kdo se téměř rozplývá a jeho ruce nedokáží nic jiného než se sepnout k modlitbě. Autor tímto mohl kritizovat jeho pasivitu ke světu, kdy se fanaticky uzavřel ve své víře, nad ničím jiným nepřemýšlí a již ani nedokáže nic jiného než obřadnosti s ní spojené, nepřináší nic svému okolí a místo šíření evangelia a lásky s tím spojené, lidmi pouze pohrdá a dává jim to jasně najevo.

---

⁵⁵ Tamtéž, str. 113

⁵⁶ Tamtéž, str. 113

⁵⁷ Pérez Galdós, Benito. *La familia de León Roch*. Madrid: Alianza Editorial, 1996. str. 113

⁵⁸ Correa, Gustavo. *El simbolismo religioso en las novelas de Pérez Galdós*. Primera edición. Madrid: Gredos, 1974. str. 88

„jeho monstrózní povaha se projeví, když se v tomto zásadním okamžiku objeví v životě Maríe Egípciacy jako zběhlý soupeř svého švagra, který zpečetí rozlukou manželů.“

Jeho příchod rozpoutá mezi manžely ještě větší zlo, neboť Luis podporuje Mariu v jejím zbrojení proti Leónovi, a dokonce jí vnukává nové nápady. Nejdříve jí za pomoci velice duchovně znějících termínů komunikuje její selhání při výběru partnera:

„Tú caíste, tú te alejaste de la senda de luz y te metiste en la oscuridad, y en la oscuridad, cuando los ojos de tu alma estaban ciegos, te casaste... ¡Y con quién! ¡No vitupero el matrimonio, que es santo también, sino tu elección!“⁵⁹

(„Spadla jsi, oddálila ses od cesty světla a ponořila ses do temnoty, a v temnotě, když byly oči tvé duše slepé, jsi se provdala... A s kým! Neodsuzuji manželství, které je také svaté, ale tvůj výběr!“)

Uvědomuje si taktéž, že Marii záleží na tom, aby působila svatě, a tak se jí snaží přesvědčit, že hlavní překážkou pro dosažení tohoto cíle, je právě León:

„Óyeme bien: tu esposo, corrompido por sus ideas filosóficas y por la negación de Dios, será siempre un obstáculo terrible a tu santidad.“⁶⁰

(„Poslouchej mě dobře: tvůj manžel, zkažený svými filozofickými názory a popíráním Boha, bude vždy hroznou překážkou tvé svatosti.“)

A později Mariu ujišťuje, že la „absoluta disconformidad en ideas que hay entre ti y tu esposo te da la completa libertad interior.“⁶¹ („absolutní neshoda v názorech mezi tebou a tvým manželem ti dává úplnou vnitřní svobodu.“) Tímto způsobem ji postupně manipuluje, obrací proti Leónovi a pod záminkou jejího spasení se snaží nadobro rozvrátit manželství své sestry. Z jeho mluvy jde poznat, že nepřináší ducha lásky a pokoje, ale naopak svými fanatickými slovy rozvrací. León jeho falešnou víru rozeznává, nazývá ji „orgullo disfrazado de virtud“⁶² („pýchou převlečenou za ctnost“) a následnou otázkou prokazuje, že rozumí podstatě křesťanství lépe, než většina křesťanů v románu. „¿De qué te vale el desollarte vivo, si no tienes verdadero espíritu de caridad?“⁶³ („K čemu ti je stahování kůže zaživa, když nemáš opravdového ducha lásky?“) Luis sice zanedlouho umírá, ale tím se sliby a rozhovory, které s ním María před jeho smrtí vedla, ještě umocňují a jeho fanatický perverzní vliv je patrný až do konce knihy.

---

⁵⁹ Pérez Galdós, Benito. *La familia de León Roch*. Madrid: Alianza Editorial, 1996. str. 128

⁶⁰ Tamtéž, 132

⁶¹ Pérez Galdós, Benito. *La familia de León Roch*. Madrid: Alianza Editorial, 1996. str. 133

⁶² Tamtéž, str. 138

⁶³ Tamtéž, str. 138

9.7. Gustavo

Zatímco u ostatních členů rodiny de Tellería je již od prvního rozhovoru zřejmá jejich špatnost, Gustavo působí nejdřív ctnostně a racionálně. Jeho vzhled je i oproti jeho příbuzným pozitivně popsán. León má s tímto bratrem své ženy ze začátku dobrý vztah, neboť si je Gustavo plně vědom neřestí své rodiny, a navíc si Leóna za jeho cnosti váží. Později však Leóna obviňuje z urážky na cti vůči Marié, a tak vůči celé rodině de Tellería, které se León nikdy nedopustil. Vyčítá mu, že měl s Mariou pohlavní styk, neboť na to jako ateista podle něj neměl právo, přestože byl její manžel. Zanedlouho se však dozvídáme, že tento mladý politik udržuje nemanželský vztah se San Salomó a do své pokrytecké rodiny tak velice zapadá, přestože Leónovi na začátku knihy říká: „Yo detesto también la hipocresía.“⁶⁴ („Také nesnáším pokrytectví.“). Co se však týče jeho vzezření, nejspíš jen „su rostro, quizás demasiado duro“⁶⁵ („jeho obličej, možná příliš tvrdý“) může aspoň trochu nastínit jeho zatvrzelé srdce, se kterým později nespravedlivě vymáhá principy, které sám nedodrží.

Jeho nespravedlivé zákonictví je vidět, když Leónovi říká:

„Tu primer deber es evitar el escándalo y no dar al mundo el espectáculo de una unión descompuesta y perturbada por la disensión religiosa. Ya que tienes la desgracia de no creer, debiste ocultar a tu esposa esa llaga de la conciencia, debiste abstenerte de publicar ciertos escritos científicos. De todos modos es malo el ateísmo; pero cuando carece de pudor, cuando no se disimula a sí mismo, es más repugnante.“⁶⁶

(„Tvou první povinností je vyhnout se skandálu a neposkytnout světu podívanou na rozpadlé spojení narušené náboženskými neshodami. Pokud máš tu smůlu, že nevěříš, měl jsi tu ránu svědomí před svou ženou skrýt, měl jsi se zdržet vydávání některých vědeckých spisů. V každém případě je ateismus špatný; ale když se nestydí, když se neskrývá, je odpornější.“)

Zároveň však později prohlašuje: „Aborrezco la mentira, y creo que en ningún caso puede ser inconveniente ni peligrosa la verdad.“⁶⁷ („Nenávidím lež a věřím, že pravda nemůže být v žádném případě nevhodná nebo nebezpečná.“) Často druhé odsuzuje a uvaluje na ně vysoké požadavky, které však ani on sám nedokáže naplnit. Neustále mluví o důležitosti křesťanství a kárá Leóna za

---

⁶⁴ Tamtéž, str. 79

⁶⁵ Tamtéž, str. 76

⁶⁶ Pérez Galdós, Benito. *La familia de León Roch*. Madrid: Alianza Editorial, 1996. str. 78

⁶⁷ Tamtéž, str. 368

jeho nevíru, zároveň však o Gustavovi jeho bratr Luis prohlásí, že „aunque defiende con brío la causa de Dios, hácelo con cierta ostentación mundana y más bien por orgullo que por el celo religioso.“⁶⁸ („I když s vervou obhajuje Boží věc, činí tak s jistou světskou okázalostí a spíše z pýchy než z náboženské horlivosti.“). Sám tedy opravdovým křesťanstvím nežije, neboť je místo pokory a lásky naplněn odsuzovačností a pýchou. Je však možné, že jeho vzhled není karikaturní, protože si uvědomuje špatný stav, ve kterém se on i jeho rodina nachází.

„El susurro constante de la moral hablada me ha ensordecido, impidiéndome oír el grito de la verdad. No estoy nada satisfecho de mi papel en el mundo, ni del estado de mi casa, ni de la conducta de mi familia, ni del giro mundano y cínico de mis amistades.“⁶⁹

(„Neustálý šepot mluvené morálky mě ohlušil a zabránil mi slyšet výkřik pravdy. Nejsm vůbec spokojen se svou rolí ve světě, ani se stavem svého domu, ani s chováním své rodiny, ani se světským a cynickým směřováním mých přátel.“)

Sám autor tuto postavu na konci dobře shrnul, když napsal, že „tampoco Gustavo era perverso, pero tenía el fanatismo de lo que llamaremos virtud pública.“⁷⁰ („Gustavo také nebyl zlý, ale byl posedlý tím, co nazveme veřejnou ctností.“) Jde tedy o dalšího člena rodiny de Tellería, na kterém Galdós ilustruje následky, které na základě jeho víry plynuly z toho, že se člověk snaží obstát víc před druhými než před vlastním svědomím.

9.8. Leopoldo

Je velice zajímavé, že nejmladšímu z dětí de Tellería, které v díle nevystupuje příliš často, věnoval autor tak dlouhý a detailní popis vzhledu. Téměř kdykoliv se však Polito v románu objeví, doprovází ho nějaká opovrženímhodná skutečnost. Jeho zhýralý život ho nikdy nedonutil dospět a čelit následkům, přemýšlí skoro jen nad sebou samotným a vše činí z pouhých impulsů své marnivosti.

„...una figura enjuta y macilenta, una mueca de calavera, en la cual la descomposición subterránea perdonara un poco de piel; dos ojos saltones con cierta viveza morbosa como la de los delirantes, un cuello delgado y violáceo cuya piel llena de costurones parecía recientemente remendada; una nariz picuda y violácea también, de fina estampa, pero que por su agudeza iba tornando aspecto

---

⁶⁸ Tamtéž, str. 128

⁶⁹ Tamtéž, str. 244

⁷⁰ Pérez Galdós, Benito. *La familia de León Roch*. Madrid: Alianza Editorial, 1996. str. 369

de pico y daba al rostro cierta fisonomía completamente ornitológica; una rala sembradura de pelos azafranados que rodeaban el largo óvalo de la cara, en delgada faja, semejando el pañuelo que se pone a algunos muertos para que no se les caiga la mandíbula inferior; una frente estrecha y granulosa, en la cual había trazado el sombrero amoratada raya, semejante a un surco de sangre; una cabeza chata, en la cual los cabellos bermejos se partían en dos graciosas alas; una cara, en fin, que era, si así es permitido decirlo, la descomposición o la transfiguración de una cara hermosa, o mejor dicho, la caricatura de una raza entera; y también vio unas manos metidas en bolsillos, y unos pies de mujer cuyas puntas apenas asomaban bajo las enaguas que en forma de pantalones, cubrían sus delgadas piernas; un cuerpo sin curvas, sin formas, sin donaires, como armadura hecha para la ropa; un traje de mañana rayado de arriba abajo; una corbata graciosamente anudada; un bastón que salía vertical de uno de los bolsillos, y una pomposa flor clavada sobre el pecho como el mango de un puñal cuando se acaba de consumir el asesinato.⁷¹

(„...vyhublá a bledá postava, škleb lebky, na níž podzemní rozklad vynechal trochu kůže; dvě vypouklé oči s určitou zvrhlou živostí, podobnou té u blouznících, tenký a fialový krk, jehož kůže plná jizev vypadala, jako by byla nedávno opravována, špičatý a fialový nos elegantního tvaru, který však svojí špičatostí začínal připomínat zobák a dával obličejí zcela ornitologické rysy, řídká setba šafránových vlasů, které v úzkém pásu obklopovaly dlouhý ovál obličejí, podobně jako šátek, který se někdy dává mrtvým, aby jim nespadla dolní čelist; úzké a zrnité čelo, na němž vytvořil klobouk fialový pruh, podobný drážce krve; plochá hlava, na níž se červené vlasy rozdělovaly do dvou směšných křídel; obličej, který byl, jestli to smím říct, rozkladem nebo přeměnou krásné tváře, nebo spíše karikaturou celého národa; a viděl také ruce zasunuté do kapes a ženské nohy, jejichž špičky jenom trochu vykukovaly zpod spodničky, která ve formě kalhot zakrývala jeho štíhlé nohy; tělo bez křivek, bez tvarů, bez ladnosti, jako kostra vytvořená pro oblečení; ranní oblek pruhovaný odshora dolů; vtípně uvázaná kravata; hůl, která vertikálně vystupovala z jedné z kapes, a pompézní květina přišpendlená na prsou jako rukojeť nože po spáchání vraždy.“)

---

⁷¹ Tamtéž, str. 70-71

Je možné, že Polito je v autorovo očích výsledek marnivosti, pokrytectví a neřestí lidstva, neboť jak již bylo zmíněno, byl „la caricatura de una raza entera“.⁷² Galdós se tedy rozhodl karikaturizovanou postavu přetvořit v abstrakci nemoralitě tehdejší společnosti. Celý jeho vzhled je jedna velká hyperbola, poukazující na zkaženost a ohavnost nitra této postavy.

Jakožto nejmladší dítě působí nejvíc ovlivněný svým zkaženým okolím, ale zatímco ostatní členové rodiny své neřesti pokrytecky skrývají, Leopoldo se chová, jako kdyby v nich už ani neviděl nic špatného. Popis jeho vzezření je naprosto absurdní, téměř šílený a vzbuzuje v nás obraz rozpadajících se zbytků člověka bez duše, jehož morbidní obraz ještě umocňuje směšné oblečení. León dokonce vnímal, že „de todos los individuos de su familia política, aquel era, por lo inofensivo, el que le inspiraba más lástima, siendo esto tal vez la causa de que a veces le abriese su bolsa con paciencia y hasta con gusto, por no contrariar a un ser excesivamente miserable y desvalido.“⁷³ („ze všech členů své politické rodiny byl pro jeho neškodnost právě on tím, koho mu bylo nejvíc líto, což bylo možná důvodem toho, že mu někdy otevíral svou peněženku trpělivě a dokonce s chutí, aby nestál v cestě už tak příliš mizerné a bezbranné bytosti.“) Vezme-li se v úvahu, že autor často vyjadřoval své názory skrze protagonistu, dá se dojít k tomu, že choval velký soucit k jedincům ztraceným ve strhujícím víru tehdejší společnosti.

9.9. Federico Cimarra

Tuto postavu ve své práci dokonale shrnuje profesorka Martykánová:

„Cimarra, un jugador compulsivo, encarna la versión corrupta del capitalismo, ya que la falta de prudencia y del dominio sobre sí mismo le lleva al fraude en los negocios. Es más, a diferencia de León (del que nos enteramos hacia el final de la novela que cree en la inmortalidad del alma), es ateo, lo que para él significa no sentir ningún imperativo moral. No obstante, está dispuesto a someterse a las convenciones sociales, para conseguir una vida cómoda. Lo único que importa a Cimarra, el único sentimiento sincero, es el afecto por su hija con Pepa.“⁷⁴

---

⁷² Pérez Galdós, Benito. *La familia de León Roch*. Madrid: Alianza Editorial, 1996. str. 71

⁷³ Tamtéž, str. 73

⁷⁴ Martykánová, Darina. El amor condenado, el amor triunfante. El género en el discurso sobre la ciencia, la religión y la nación en tres obras de Benito Pérez Galdós. *Espacio, tiempo y forma. Revista de la Facultad de Geografía e Historia / Serie 5, Historia contemporánea*. 2017. str. 168-169

„Cimarra, kompulzivní hráč, ztělesňuje zkorumpovanou verzi kapitalismu, neboť ho nedostatek uvážlivosti a sebeovládání vede k obchodním podvodům. Navíc, na rozdíl od Leóna (o kterém se ke konci románu dozvídáme, že

Galdós tuto postavu na začátku satiricky kritizuje přímo jejími ústy, neboť její stížnosti na lenivost a neochotu Španělů pracovat ho taktéž přesně vystihují.

„¡La holgazanería!, es decir, la idiosincrasia nacional; mejor dicho, el genio nacional. Yo digo: holgazanería, tu nombre es España.“⁷⁵

(„Lenost!, totiž národní idiosynkrasie, lépe řečeno, národní charakter. Říkám: lenost, tvé jméno je Španělsko.“)

Chvilku po tomto vášnivém tvrzení totiž svolá svou partu známých, aby s nimi hrál celou noc o peníze, přičemž je zřejmá jeho touha tímto nenamáhavým způsobem zbohatnout. Kromě této jeho snahy dosáhnout jmění snadno a rychle skrze hraní, se Cimarra také zaplétá do všemožných obchodních podvodů ze stejné motivace. Po celou dobu se dává důraz na jeho bezpáteřnost, která souvisí s faktem, že je ateista. Je zde tedy zřejmé, že Galdós kritizoval povrchní křesťanství, ale zastával názor, že se člověk bez víry, jež by mu udávala morální pravidla, stává sobeckou jednotkou, zaměřenou pouze na své přežití, prospěch. Cimarrovu lásku ke své dceři však autor vidí jako spásný prvek, což se dá vyčíst z tohoto rozhovoru mezi otcem Paolettim a Federicem.

„,Monina es mi hija. Pues bien, señor cura; el único ser que hay en el mundo capaz de despertar en mí algo parecido a un sentimiento; el único ser que me hace pensar a veces de una manera distinta de como pienso casi siempre; el único ser por quien algo sonríe dentro de la región oscura, misteriosa, que llamo alma por no poder darle otro nombre, es mi hija. No sé qué pasa en mí. Cuando estuve a punto de perecer a bordo de aquel horrible vapor cargado de petróleo, todo el mundo huyó de mi pensamiento, no quedando más que el peligro, y en el peligro una linda cabecita rubia me bailaba delante de los ojos. Paréceme que me agarré a ella para salvarme en aquella espantosa lancha rota, que se sumergía a cada instante... Se reirá usted de mis sandeces... En otros tiempos yo jugaba con ella, la hacía reír para reírme yo viendo su risa...‘

„Al fin, al fin‘ dijo Paoletti con gozo ,veo la chispa pequeñísima.‘

„No, no me crea usted bueno por eso... Es que esa nena o juguete rubio con ojos de ángel tiene sobre mí un atractivo singular. Se me figura que la quiero, que la

---

věří v nesmrtnost duše), je ateista, což pro něj znamená nepocit'ovat žádný morální imperativ. Je nicméně ochoten podřídit se společenským konvencím, aby dosáhl pohodlného života. Jediné, na čem Cimarrovi záleží, jediný opravdový cit, je láska k dceři, kterou má s Pepou.“

⁷⁵ Pérez Galdós, Benito. *La familia de León Roch*. Madrid: Alianza Editorial, 1996. str. 31

querré más si la veo mucho tiempo cerca de mí. Me han dicho que estuvo a punto de morirse del crup. Si vuelve a tenerlo... ¿Qué dice usted?

„Que no hay tierra, por desolada e inculta que sea, donde no nazca una flor.“⁷⁶

(„, Monina je má dcera. Takže, pane knězi; jediný tvor na světě, schopný probudit ve mně něco podobného citu; jediný tvor, který mě někdy donutí přemýšlet jinak, než skoro vždycky přemýšlím; jediný tvor, pro kterého se něco usmívá uvnitř té temné, tajemné oblasti, kterou nazývám duší, protože jí nemohu dát jiné jméno, je má dcera. Nevím, co se ve mně děje. Když jsem byl na pokraji smrti na palubě toho strašného parníku naloženého petrolejem, všichni opustili mé myšlenky, nezůstalo nic než nebezpečí, a v tom nebezpečí mi před očima tancovala pěkná blondřatá hlavička. Připadá mi, že jsem se k ní upnul, abych se zachránil v té hrozné shnilé lodi, která se s každou chvílí potápěla hlouběji... Budete se smát mým nesmyslům... Jindy jsem si s ní hrával, rozesmíval jsem ji, abych se mohl smát, když jsem viděl její smích...“

„Konečně, konečně,“ řekl Paoletti s radostí, „vidím tu malinkou jiskřičku.“

„Ne, nemyslete si, že jsem kvůli tomu dobrý... Je to prostě tím, že tahle holčička nebo blond hračka s andělskýma očima má nade mnou ojedinělou moc. Připadá mi, že ji miluji, a že ji budu milovat více, když ji blízko sebe uvidím dlouho. Říkali mi, že byla na pokraji smrti kvůli krupu. Kdyby ji to mělo znovu postihnout... Co říkáte?“

„Že neexistuje země, ať je sebevíc pustá a neobdělaná, kde by nevyrašil květ.“⁷⁶

Fakt, že je tato postava ještě schopna tak čistého citu poukazuje na to, že její srdce není zcela zatvrzelé. Je zřejmé, že Galdós vnímal lásku jako velice důležitou a stojící na začátku vykoupení člověka, neboť když byl Cimarra na pokraji smrti, jeho láska k dceři mu pomohla se zachránit a stejně tak mu otec Paoletti komunikuje, že tato láska, pokud jí bude pěstovat, ho může zachránit nejen ve fyzickém, ale i duchovním světě. Skutečnost, že se tento rozhovor odehrává mezi největší zápornou postavou a knězem, že Monina svým popisem připomíná anděla a láska je zde spásným prvkem, přičemž v křesťanském pojetí je Bůh láska, mě přivádí k závěru, že Galdós chtěl na této dějové lince demonstrovat, že nehledě na zkaženost člověka, každý má možnost spasení.

---

⁷⁶ Pérez Galdós, Benito. *La familia de León Roch*. Madrid: Alianza Editorial, 1996. str. 424 - 425

9.10. Markýz de Fúcar

O vzhledu tohoto muže se dá z knihy dozvědět jen velmi málo, avšak to, co je prozrazeno, vypovídá o dualitě jeho charakteru. Je to důstojný muž, který se ale bohužel kvůli své nedostatečné průbojnosti občas špatně rozhoduje. Podle popisu se dá zhodnotit, že je pro jeho normální vzezření typická majestátní vážnost, když se však nehlídá, celý jeho vznešený obraz se pokříví.

„Fúcar, al decir esto, soltó la risa. Empezaba esta por un hipo chillón y terminaba en un arrugamiento general de sus facciones y una especie de arrebató congestivo. Pasados los golpes de hilaridad, aún tardaba su cara una buena pieza en volver a su color primero y a su normal aspecto de seriedad majestuosa.“⁷⁷

(„Když to Fúcar řekl, vyprskl smíchy. Začalo to pronikavým škytáním a skončilo celkovým zvrásněním jeho rysů a jakýmsi křečovitým záchvatem. Poté, co záchvat veselí pominul, trvalo ještě dlouho, než se jeho tvář vrátila do své původní barvy a do svého normálního vzhledu majestátní vážnosti.“)

Přestože je schopný upřímně milovat, v tomto případě svou dceru Pepu, je velice lhostejný vůči zlu, jež se kolem něho odehrává, a nevdává mu podvádět, ať už ve vztahové nebo obchodní sféře. O slabosti jeho povahy se dozvídáme už na začátku knihy, kdy není schopný dát Pepě zdravé hranice, a tak místo pokárání uspokojuje její rozmary.

„Su padre, que tan bien conoce el valor de la moneda, no le ha enseñado a distinguir un billete de mil pesetas de una pieza de dos.“⁷⁸

(„Její otec, který tak dobře zná hodnotu peněz, ji nenaučil rozlišovat tisíci pesetovou bankovku od dvou pesetové mince.“)

Později se tato slabost jeho charakteru, jež ho činí nezásadovým, projevuje i v jeho podnikání, kdy se rozhodne spojit s ničemou Cimarrou v různých podvodech. Markýz de Fúcar rozhodně není zlý muž, ale tato jeho benevolence nakonec způsobí, že přestože je jedna z mála postav, které opravdu záleží na svém blízkém, nemůže se pro něj rozhodnout. Pepa má totiž dostatečné důkazy, aby svému manželovi Cimarrovi u soudu prokázala vinu, a tak si mohla nechat v péči Moninu a třeba se i pokusit začít nový život s Leónem, tyto usvědčující materiály v sobě však nesou i jméno markýze de Fúcar. A tak přestože by její otec chtěl, aby byla šťastná, nemůže se za

---

⁷⁷ Pérez Galdós, Benito. *La familia de León Roch*. Madrid: Alianza Editorial, 1996. str. 23

⁷⁸ Pérez Galdós, Benito. *La familia de León Roch*. Madrid: Alianza Editorial, 1996. str. 26

svou milovanou dceru svobodně postavit, protože jeho dlouhodobá lhostejnost a občasné přispění ke zlu přinesly své následky. Je možné, že Galdós na tomto závěru kritizuje pasivitu, nedostatečný boj za dobro, nezásadovost a ukazuje, že všechna rozhodnutí mají obrovskou váhu a není možné stát na hranici dobra a zla.

9.11. Pepa

Pepy vzhled nebyl popsán směšně, ale jako jedinou postavu ji autor otevřeně nazývá nehezkou. Zajímavé však je, že její malé oči, které se nepovažovaly za jeden z rysů ideální krásy, jsou často zmiňované a můžeme v nich vnímat určitou vášeň či horlivost. Tato její vlastnost je později také jedna z věcí, pro níž se do ní León zamiluje a která jí v jeho očích činí téměř krásnou.

„La blancura de su tez, sus cabellos bermejos, la viveza de sus ojos pequeñuelos, en cuyas pupilas brillaba una brasa diminuta, el mohín mimoso de sus labios, la graciosa ferocidad de sus dientes partiendo palitos, y principalmente su enfado, casi la hacían aparecer bella estando algo distante de serlo.“⁷⁹

(„Bělost její pleti, její rudé vlasy, živost jejích malinkých očí, v jejichž zornicích plál malý uhlík, něžný úšklebek jejích rtů, roztomilá divokost jejích zubů, které trhaly květy na části, a především její rozčilení, jež ji téměř činilo krásnou, ačkoli byla od krásky poněkud daleko.“)

A tak přestože autor u záporných postav často zdůrazňuje jejich zvláštní rysy, zřejmě zastává názor, že pravá krása či ošklivost tkví v nitru. León nakonec vidí, že i přes neuvěřitelnou nádheru Maríi, v jeho srdci vítězí právě Pepita.

„La pasión arrebatada de Pepa y el ardor fanático con que a todo la sobreponía, lejos de infundirle cuidado, le seducían más, porque en ello veía la ofrenda absoluta del corazón, sin reserva alguna; la generosidad ilimitada con que un alma se le entregaba toda entera, sin esconder nada, sin ocultar sus mismos defectos ni estimar un solo pensamiento.“⁸⁰

(„Pepiina prudká vášnivost a fanatická horlivost, s jakou překonávala všechno, aniž by si o ní musel dělat starost, ho přitahovaly více, protože v tom viděl naprostou obět' srdce, bez jakékoliv rezervovanosti; neomezenou štědrost, s jakou

---

⁷⁹ Pérez Galdós, Benito. *La familia de León Roch*. Madrid: Alianza Editorial, 1996. str. 36-37

⁸⁰ Tamtéž, str. 318

se mu celá jedna duše zcela odevzdala, aniž by cokoliv držela v tajnosti, aniž by skrývala své vlastní nedostatky nebo zatajovala jedinou myšlenku.“)

A tak vyjadřuje, že ji uznává jako svou manželku, i když s ní není ženatý a ani s ní neudrží žádné intimní vztahy: „Para mí, esta mujer me pertenece, la considero mía por ley del corazón.“⁸¹ („tato žena mi patří, považuji ji za svou zákonem srdce.“) León si stejně jako Pepu zamiluje i její dcerku Moninu, a tak mu dají alespoň na krátko zakusit jeho největšího snu.

„En cuanto al desgraciado hombre, nunca como entonces había sentido el dominio irresistible que sobre él ejercía aquel ser pequeño y lindo, nacido de la unión de una mujer que no era la suya y de un hombre que no era él. No creía en la posibilidad de vivir contento si le quitaban de las manos aquel tesoro, ajeno, sin duda, pero que se había acostumbrado a mirar como suyo y muy suyo... ¡Familia prestada que en el corazón del solitario ocupaba el desierto hueco y se apropiaba el calor reservado a la propia!“⁸²

(„Pokud jde o toho nešťastného muže, nikdy předtím necítíl tak neodolatelou nadvládu, kterou nad ním vykonávalo toto malé a roztomilé stvoření, narozené ze spojení ženy, která mu nepatřila, a muže, který nebyl on sám. Nevěřil v možnost žít šťastně, kdyby mu z rukou vzali ten poklad, bez pochyb cizí, ale na který si zvykl pohlížet jako na svůj vlastní a velmi vlastní... Půjčená rodina, která v srdci osamělce obsazovala tu prázdnou poušť a přivlastňovala si teplo vyhrazené pro jeho vlastní rodinu!“)

Pepa byla na začátku knihy popsána jako rozmařilá, divoká a rozmazlená. Nedodržovala žádná pravidla a většina vedlejších postav dávala jasně najevo, že tato dívka nepatří mezi jejich oblíbence. León se však Pepy zastával a viděl její dobré srdce, které čtenáři zatím nebylo známo. Postava Pepy se pak z děje na delší dobu úplně vytratila a když konečně nadešel čas znovushledání s Pepou, nebylo jasné, co od ní čekat. Pepa se opravdu změnila k nepoznání, stala se rozumnější, ukázala se její věrnost, inteligence i dobrosrdečnost. Tímto jejím vykoupením autor dosáhl ještě většího zvýraznění Marii postupného morálního úpadku. Pepa je ochotná s Leónem utéct do zahraničí a vést s ním mimomanželský vztah, čímž staví lásku k němu nad sociální normy a poukazuje na to, že tento cit je pro ni důležitější než jakýkoliv papír. Na druhé straně stojí María, jež v sobě tento cit nikdy neměla a jejíž hlavním důvodem, proč se sňatkem vůbec souhlasila, byla touha.

---

⁸¹ Tamtéž, str. 433

⁸² Pérez Galdós, Benito. *La familia de León Roch*. Madrid: Alianza Editorial, 1996. str. 318

9.12. Monina

Dcera Pepy Fúcar a Federica Cimarrý byla popsána jako „muy linda, rubia, con ojos y mirar de querubín, llena de seducciones la boca parlera, de cuerpo esbelto y desarrollado, inquieta y saltona como un pájaro“⁸³ („velmi pěkná, blondřatá, s očima a pohledem cherubína, s upovídánými ústy plnými svodů, štíhlým a vyvinutým tělem, neklidná a skákavá jako pták“). Tímto přirovnáním k ptákovi autor pravděpodobně poukazoval na svobodu jejího vystupování, kdy jako dítě nebrala ohled na sociální normy. Moniny upřímnost, bezprostřednost a autenticita jsou pro Leóna osvěžující změnou, neboť se tak diametrálně liší od falešnosti rodiny de Tellería. Přítomností této dětské postavy autor ještě více zdůrazňuje umělé způsoby a pokrytectví madridské aristokracie.

Popis jejího vzezření působí, že se jí Galdós snažil vykreslit jako malého andílka. Nevinnost děvčátka je pro protagonistu důležitá nejen proto, že „in Monina's company, León Roch seeks the freedom of intimacy unburdened by sexual obligation, an intimacy which cannot exist between two adults in a society which cannot conceive of male-female friendship without a sexual component. The missing element in his marriage - the tenderness, spontaneity and mutual creativity.“⁸⁴ Taktéž je pro něj její čistota důležitá proto, že León byl velice absolutistický ve svém krausistickém plánu, ale jeho kontakt s Moninou jako by ho zlidštil, neboť její dětská nevinnost a chybování ho učí toleranci vůči nedokonalosti. Vypadá to, že Galdós zastával názor, že takový druh vztahu, kdy druhý nemá co nabídnout a stejně je milován a stejně tak miluje, aniž by čekal mnoho na oplátku, by neměl být jen mezi dítětem a dospělým, ale i mezi dvěma dospělými.⁸⁵

10. León a jeho rodina

Tato část se soustředí na to, jak se v knize reflektuje boj mezi starým a novým Španělskem na vztazích Leóna, který symbolizuje progresivní část společnosti, se zbytkem postav, zastupujících ve valné většině konzervativní katolíky té doby.

---

⁸³ Tamtéž, str. 175

⁸⁴ Aldaraca, A. Bridget. *El Ángel del hogar*. University of North Carolina at Chapel Hill Department of Romance Studies. 2018. str. 131

„V Moninině společnosti hledá León Roch svobodu intimity nezatíženou sexuální povinností, intimity, která nemůže existovat mezi dvěma dospělými ve společnosti, jež si nedokáže představit přátelství mezi mužem a ženou bez sexuální složky. Chybějící prvek v jeho manželství - něžnost, spontánnost a vzájemná kreativita.“

⁸⁵ Aldaraca, A. Bridget. *El Ángel del hogar*. University of North Carolina at Chapel Hill Department of Romance Studies. 2018. str. 131

10.1. León a rodina de Tellería

Neshody mezi rodinou de Tellería a Leónem zobrazují dva póly tehdejší společnosti, neokatolíků a progresivistů - v tomto případě zastánců krausismu. María nutí svého manžela ke konverzi arogantními a velice nátlakovými prostředky, její otec Leónovi s předstíranou starostlivostí říká:

„Tu falta de religiosidad y tu desdén por las venerandas creencias del pueblo español la ofenden, la lastiman, la afligen sobre manera. ... recuerda que el pueblo español es eminentemente religioso. Pues qué, León, ¿estamos aquí en Alemania, país de las locas utopías?“⁸⁶

(„Tvůj nedostatek pobožnosti a tvůj opovržlivý postoj k váženým věroukám španělského lidu ji urážejí, ubližují jí, velmi ji trápí... pamatuj, že španělský lid je nesmírně pobožný. Tak co, León, jsme tady v Německu, v zemi šílených utopí?“)

Markýz de Tellería měl totiž velký strach z utopí a chtěl vše zachovat tak, jak vždy bylo, přestože se hodnotami, které hlásal, neřídil, stejně jako velká část katolické společnosti té doby. Gustavo se také vyjádřil velice netolerantně a zobrazil radikalitu tehdejších křesťanů:

„Cuando la lógica humana y la verdad ultrajada piden que haya azotes, ¿no es hermoso y brillante tomar el látigo? La civilización cristiana es como un hermoso bosque. La religión lo ha formado en siglos; la filosofía aspira a destruirlo en días. Es preciso cortarle las manos a esa brutal leñadora.“⁸⁷

(„Když lidská logika a uražená pravda požadují bičování, není krásné a vznešené vzít bič? Křesťanská civilizace je jako krásný les. Náboženství ho tvořilo po staletí, filosofie se ho snaží zničit během dnů. Je třeba uříznout ruce této brutální dřevorubkyni.“)

Reakci progresivní části společnosti dokonale vystihuje autor článku *Variaciones sobre un mismo tema: las familias de León Roch y Salvador Monsalud*: „La combativa respuesta de León indica que el liberalismo no está dispuesto a dar su brazo a torcer: impugna el catolicismo de María, al principio por laxo y ceremonioso (La familia de León Roch, 239–40), más tarde por fanático (La familia de León Roch, 326) y ridículo (La familia de León Roch, 364); afirma que nada valen las mortificaciones corporales de Luis, al no venir acompañadas de un ‚espíritu de caridad‘ (La

---

⁸⁶ Pérez Galdós, Benito. *La familia de León Roch*. Madrid: Alianza Editorial, 1996. str. 68

⁸⁷ Pérez Galdós, Benito. *La familia de León Roch*. Madrid: Alianza Editorial, 1996. str. 80

familia de León Roch, 294); reprende a su suegro por consentir los desenfrenos que han arrebatado la ‚honra‘ de la familia (La familia de León Roch, 386); recrimina a los parientes de María sus constantes asaltos a la privacidad de la pareja (La familia de León Roch, 537); por último, promete continuar ‚la lucha‘ contra el movimiento neocatólico, ‚la parte más visible de la sociedad contemporánea‘ (La familia de León Roch, 539), a cuyos miembros denigra por hipócritas.⁸⁸ Zároveň je z těchto úseků naprosto zřejmá autorova kritika pokryteckého duchovenstva té doby.

10.2. Romantické vztahy Leóna

Primární symbolika tohoto díla tkví v manželství Leóna a Maríi. Vědecky založený muž zosobňuje nové Španělsko směřující k progresu a jeho žena zobrazuje staré katolické Španělsko s prázdnými zvyky a neochotou cokoliv měnit. Ještě před svatbou mluví León s Cimarrou, popisuje mu čistotu Maríi spojenou i s její nevědomostí a poté dodává:

„¿No comprendes que un ser de tales condiciones es el más a propósito para mí, porque así podré yo formar el carácter de mi esposa, en lo cual consiste la gloria más grande del hombre casado?... Porque así podré hacerla a mi imagen y semejanza, la aspiración más noble que puede tener un hombre y la garantía de una paz perpetua en el matrimonio. ¿No te parece, así?“⁸⁹

(„Nechápeš, že bytost takových podmínek je pro mě nejvhodnější, protože tak budu moci já sám formovat charakter své ženy, v čemž spočívá největší sláva ženatého muže?... Protože tak ji budu moci stvořit ke svému obrazu a podobě, což je nejslechetnější aspirace, kterou muž může mít, a je to zárukou věčného pokoje v manželství. Nezdá se ti?“)

---

⁸⁸ Dorca, Toni. Variaciones sobre un mismo tema: las familias de León Roch y Salvador Monsalud. *Bulletin of Spanish studies*. 2002. str. 7

„Bojovná odpověď Leóna naznačuje, že liberalismus není ochoten ustoupit: napadá Maríin katolicismus, nejprve pro jeho laxnost a ceremoničnost (La familia de León Roch, 239–40), později pro fanatičnost (La familia de León Roch, 326) a směšnost (La familia de León Roch, 364), tvrdí, že Luisovo tělesné odříkání nic neznamena, pokud není doprovázeno ‚duchem lásky‘ (La familia de León Roch, 294), kárá tchána za to, že připouští zhýralosti, které rodině odňaly ‚ctnost‘ (La familia de León Roch, 386), vytýká Maríiným příbuzným jejich neustálé napadávání soukromí páru (La familia de León Roch, 537), nakonec slibuje pokračovat v ‚boji‘ proti neokatolickému hnutí, ‚nejviditelnější části současné společnosti‘ (La familia de León Roch, 539), jejíž členy označuje za pokrytce.“

⁸⁹ Pérez Galdós, Benito. *La familia de León Roch*. Madrid: Alianza Editorial, 1996. str. 44

León měl od začátku v plánu tvarovat svou ženu podle určitých ceněných krausistických vlastností, na cestě k tomuto cíli se však velice krutě zklame, když zjišťuje, že María vůbec není submisivní stvoření s tvárným charakterem, ale naopak je její charakter jako kamenná zeď, do které León naráží a sám si tím ubližuje. María odpovídá protiútokem a rozhoduje se Leóna obrátit na křesťanskou víru pod záminkou obrovské lásky, ale je zřejmé, že jí jde pouze o sebe a dosažení pověsti spojené s vítězstvím nad tímto narušitelem tradiční společnosti, který důvěřuje svému svědomí natolik, že jej staví nad autoritu církve.

„Tú, con tu juicio que crees tan fuerte, aspiras a cambiar mi carácter. Yo, con mi amor, que es más grande que todos los juicios, aspiro a conquistar el juicio tuyo, haciéndote a mi imagen y semejanza. ¡Qué batalla y qué victoria tan grande!“⁹⁰

(„Ty, s tvým úsudkem, o kterém si myslíš, že je tak mocný, toužíš změnit můj charakter. Já, s mou láskou, která je větší než všechny tvé úsudky, toužím tyto tvé úsudky dobýt tím, že tě stvořím ke svému obrazu a podobě. Bude to boj, ale také velká výhra!“)

Svou touhu podřídit si úsudek svého racionálního manžela vyjadřuje podobnými slovy jako on mluví o jejím podřízení, zároveň je to však stejný jazyk, který používá katolická církev.⁹¹ „Thus, if we question the intentions of the woman, Galdós forces us to also question the validity of the man's pedagogical goals, for both express themselves identically.“⁹² Tato snaha přetvořit druhého ke svému obrazu je totožná jako v boji církve a vědy.

León uznává sílu Maríiny povahy, zároveň mu však i postupně dochází, že tento boj není veden jen mezi nimi, ale že je do něj zapletený i kněz Paoletti, kterému nakonec připisuje velice vysoký podíl na selhání tohoto sňatku. „Allí aparece el tema de la perversidad de los curas, enraizado en la cultura política liberal de los países católicos. Se les muestra como aquellos que socavan la autoridad moral del marido (el Estado) para reemplazarla con la suya (la Iglesia).“⁹³ Galdós tím

---

⁹⁰ Tamtéž, str. 56

⁹¹ Aldaraca, A. Bridget. *El Ángel del hogar*. University of North Carolina at Chapel Hill Department of Romance Studies. 2018. str. 126

⁹² Tamtéž, str. 126

„Takže pokud zpochybňujeme úmysly ženy, Galdós nás nutí zpochybnit také opodstatněnost pedagogických cílů muže, protože se oba vyjadřují identicky.“

⁹³ Martykánová, Darina. El amor condenado, el amor triunfante. El género en el discurso sobre la ciencia, la religion y la nación en tres obras de Benito Pérez Galdós. *Espacio, tiempo y forma. Revista de la Facultad de Geografía e Historia / Serie 5, Historia contemporánea*. 2017. str. 169

také kritizuje církevní vměšování do intimních oblastí rodin, kdy duchovenstvo podrývalo autoritu manželů, a také ukazuje, že kvůli velké důvěře občanů vůči církvi, pro ni bylo lehké zmanipulovat lid na svou stranu.

Jediná shoda těchto manželů tkví ve fungující sexuální oblasti, můžeme tak znovu vidět obraz Španělska spojeného tělem, ale nikoli duchem. Vzpouora proti tomuto prázdnému soužití je vyvolaná ze strany Leóna, jež už není schopen žít v domě bez porozumění, tepla a lásky. Podstatou Maríiny lásky byl od začátku chtíč, a proto když došlo na vědomé rozhodnutí projevit lásku a milovat hluboce, neobstála. Kromě toho, že tato skutečnost poukazovala na tělesnost a falešnou zbožnost této ženy, také je zřejmá její zaměřenost na emoční prožívání. V biblickém pojetí je však podstatou lásky i samotné víry rozhodnutí, ne city. Galdós tak zobrazuje konzervativní část společnosti jako tělesné pokrytce, zároveň také kritizuje důraz na emoce a afektovanost, vyzdvihoovaných v mystickém učení, které mělo v této době na lidi velký vliv a podporovalo tím iracionální chování.

Autor také vykresluje Leónovu pýchu tkvící v jeho racionalitě a morální nadřazenosti, kdy se od začátku domníval, že je schopen si celý život vytvořit podle svého snu a nepochyboval, že vše už je předem vyhrané.

„Yo labraré mi vida a mi gusto, como los pájaros hacen su nido según su instinto. He formado mi plan con la frialdad razonadora de un hombre práctico, verdaderamente práctico.“⁹⁴

(„Budu si formovat svůj život podle svého gusta, jako ptáci staví své hnízdo podle svého instinktu. Vypracoval jsem svůj plán s racionálním chladem praktického muže, opravdu praktického.“)

Galdós tak poukazuje na tendenci krausistů k aroganci kvůli jejich vyvyšování rozumu a víře ve správnost jejich morálního kompasu, kdy se jako v případě manželů tohoto díla může stát, že „what lies behind the euphemism of ‚education‘ is a desire for power, for control over each other's will and in both cases, moral and intellectual intolerance.“⁹⁵ Leónova snaha změnit Mariu

---

„Zde se objevuje téma zvrácenosti kněžší, zakořeněné v liberální politické kultuře katolických zemí. Jsou zde ukázáni jako ti, kteří podkopávají morální autoritu manžela (státu), aby ji nahradili svou vlastní (církví).“

⁹⁴ Pérez Galdós, Benito. *La familia de León Roch*. Madrid: Alianza Editorial, 1996. str. 43

⁹⁵ Aldaraca, A. Bridget. *El Ángel del hogar*. University of North Carolina at Chapel Hill Department of Romance Studies. 2018. str. 124

„To, co se skrývá za eufemismem ‚vzdělání‘, je touha po moci, po kontrole nad vůlí druhé osoby a v obou případech to zahrnuje morální a intelektuální netoleranci.“

se postupně mění v otevřený boj, neboť Mariín přístup přechází z povrchní zbožnosti do útočného fanatismu, jakmile se León chopí procesu dosáhnout svých pedagogických cílů. Konflikty manželů jsou od začátku vyvolávány jejich pyšnou snahou úplně přetvořit jeden druhého.

„Yo, mujer débil, inferior a ti en muchas cosas y principalmente en saber y experiencia, lograré un triunfo que jamás alcanzarás tu orgullosa superioridad.“⁹⁶

(„Já, slabá žena, v mnoha věcech ti podřízená, zejména ve vědomostech a zkušenostech, dosáhnu vítězství, kterého tvá pyšná nadřazenost nikdy nedosáhne.“)

Galdós tedy na základě rodiny zobrazuje boj mezi dvěma Španělsky, který bez podřízení ani jednoho z nich může vést k vzájemné destrukci. Leónův vztah s Pepou je však položen na úplně rozdílných základech. Pepiina vášnivá láska a ochota podřídit se díky její obrovské důvěře Leónovi by mohla zobrazovat nejen Galdósův ideál manželství, ale také jeho vysněné Španělsko. Pepiina submisivita ho činí šťastným a motivuje ho být tou nejlepší verzí sám sebe. León má nad ní sice velkou moc, ale jedná s úmyslem Pepiina i Moniny největšího dobra. Vzhledem k tomu, že León ztělesňuje krausisty to vypadá, že autor tak vykreslil Španělsko pod vedením této progresivní části společnosti. Zároveň je však Pepa věřící, ale její víra je opravdová, plná lásky. To Leóna motivuje se poprvé za celou knihy pomodlit, aniž by ho o to Pepa vůbec žádala, a tak dosáhne v Leónově duchovním životě o mnoho většího úspěchu než Maríia její chladnou tvrdostí. Jde tak vidět Leónova flexibilita a touha skloubit svět vědy a náboženství. Maríia ho svou tvrdostí a falešnou vírou od Boha pouze odrazovala, Pepiina opravdovost ho však činí otevřeným. Vypadá to, že kritikou obou stran autor poukazuje na kontraproduktivnost nucených idejí. Autor tak zároveň porovnává nedostatečnou mužnost, přílišnou maskulinitu a biblickou mužnost. Nedostatečná mužnost se v knize se odráží například na duchovně založených mužích. Přílišná maskulinita je zřejmá třeba u hrubiána Cimarry, jež ke zdůraznění své autority uplatňuje sílu a vydírání. Jemná biblická mužností je schopna sebeobětování, jedná ve prospěch svých následovatelů, dokáže být zranitelná, ale stejně si zachovává svou pevnou zásadovost. Stejně tak stojí nezdravá ženskost, plná hrubostí, intolerance, tvrdohlavostí a chladu proti hřejivé ženskosti, tkvící v oddanosti, lásce a důvěře ke zdravé mužnosti, přičemž používá svou upřímnost

---

⁹⁶ Pérez Galdós, Benito. *La familia de León Roch*. Madrid: Alianza Editorial, 1996. str. 56

k láskyplnému budování.⁹⁷ Kombinace těchto dvou se prezentuje jako ideál vztahu a přirozeně má docházet k vzájemnému formování do nejlepší možné podoby jich obou. Kdyby se tradicionalisté a progresivisté přestali vidět jako nepřátelé, ale rozhodli se být jeden vůči druhému tolerantní a navzájem se tvarovat, vzniklo by v autorových očích ideální Španělsko. Přestože se mu tato organizace očividně líbí, vztah Pepy a Leóna prozatím ztroskotá na základě vnějších okolností a León, ztělesňující krausisty, odchází do exilu. Galdós tím přiznává, že i přes jeho sympatie ke krausistické teorii, je její uvedení do praxe v dané společnosti téměř nemožné. Vztah Pepy a Leóna by však v budoucnosti, až zemře Cimarra, mohl být možný a tím autor nechává alespoň malou naději pro toto uspořádání.

10.3. León vs muži aristokracie

Zatímco León zaujímá vůči vědě proaktivní postoj, vidí její potenciál a chce ho rozvinout, muži španělské aristokracie schovávají svůj strach z tohoto neznáma za arogantní pasivitu. Uznávají sice důležitost vědy, nezapomínají však zdůrazňovat její praktickou nepoužitelnost v mnoha oblastech, její tendenci kazit charakter člověka a jsou přesvědčení, že mužům, již se jí věnují, chybí selský rozum.

„¿Han conocido ustedes un solo sabio que tenga sentido común?“

„Ninguno, ninguno“ exclamó el marqués de Fúcar riendo a borbotones.⁹⁸

(„Znáte jediného učence, který by měl zdravý rozum?“

„Žádného, žádného!“ zvolal markýz de Fúcar, smějíc se od srdce.“)

Autor poukazoval na to, že s takovým postojem se Španělsko nikdy nemůže vyrovnat jiným moderním státům. Galdós tedy znovu použil protagonistu ke zosobnění progresivní části společnosti, jež bojovala za rozvoj Španělska a chtěla jeho lid vytrhnout z ustrašené nevědomosti a apatie maskované za věrnost odedávna uctívaným pravdám.

Galdós klade velký důraz na pýchu, jež byla tak charakteristická pro ignorantskou neznalost tradicionalistů. Poukazuje na ní třeba ve chvíli, kdy se markýz nacházel v pracovně svého zete a

---

⁹⁷ Martykánová, Darina. El amor condenado, el amor triunfante. El género en el discurso sobre la ciencia, la religion y la nación en tres obras de Benito Pérez Galdós. *Espacio, tiempo y forma. Revista de la Facultad de Geografía e Historia / Serie 5, Historia contemporánea*. 2017. str. 175

⁹⁸ Pérez Galdós, Benito. *La familia de León Roch*. Madrid: Alianza Editorial, 1996. str. 20

„siguió observando, revolviendo, tocando todo, cogiendo algunos objetos para acercarlos a sus ojos, y adaptando después uno de estos al ocular del microscopio, para decir con el singular orgullo de sí misma que caracteriza a la ignorancia:

„Pues yo no veo nada... Yo no sirvo para esto... Gracias... que te aproveche tu microscopio. Dime, ¿y con esto ven ustedes el alma?... ¡Ya!, como no la ven, sostienen que no existe.“⁹⁹

(„Pokračoval v pozorování, prohlížení, šahání na všechno, některé předměty vzal, aby si je přiblížil ke svým očím, a pak přizpůsobil jeden z těchto předmětů okuláru mikroskopu, aby s tou jedinečnou pýchou, která charakterizuje neznalost, řekl:

„No já nic nevidím... Na tohle nejsem... Díky... at' se ti daří s tím tvým mikroskopem. Řekni mi, vidíte s tímto duši?... No, protože ji nevidíte, trváte na tom, že neexistuje.“¹⁰⁰)

Je zde zřejmá také útočnost markýze, jenž se vysmívá materialismu, aby za každou cenu uchránil svůj domeček z karet, který nebyl postaven na opravdové křesťanské víře, ale na pohodlnosti a výhodách jejího předstírání. Autor tak kritizoval i nedostatek autenticity a prohnatost církve.

Markýz de Tellería je mužskou postavou, u které jde nejvíc vidět její asociace se slabostí, pasivitou, vyčerpaností a taktéž je postavou, která nejvíce zaujímá tento bojovný postoj vůči vědě. I další mužští členové aristokracie bránící rozvoji vědy jsou však popisováni jako slabí. At' už jde o slabost jejich povahy, zpravidla charakterizované pokrytectvím a inklinací k určité neřesti nebo jde o fyzickou slabost jako třeba nemoc Luise. Galdós tedy velice jasně vyjadřoval, že v jeho očích jsou tito muži bránící rozkvětu Španělska ze sobeckých pohnutek, slaboši. Doktorka Martykánová taktéž velice trefně dodává: „estos personajes antagonistas con cierta fuerza moral suelen ser o eclesiásticos o abogados, sobre los que Galdós en sus obras tiende a implicar que abundan demasiado en España, su utilidad es dudosa y otorgan demasiado peso a la oratoria vacía.“¹⁰⁰

---

⁹⁹ Pérez Galdós, Benito. *La familia de León Roch*. Madrid: Alianza Editorial, 1996. str. 68

¹⁰⁰ Martykánová, Darina. El amor condenado, el amor triunfante. El género en el discurso sobre la ciencia, la religión y la nación en tres obras de Benito Pérez Galdós. *Espacio, tiempo y forma. Revista de la Facultad de Geografía e Historia / Serie 5, Historia contemporánea*. 2017. str. 156

„Tyto antagonistické postavy s jistou morální silou bývají buď kněží, nebo právníci, o nichž Galdós ve svých dílech obvykle naznačuje, že jsou ve Španělsku příliš hojní, jejich užitečnost je pochybná a příkládají příliš velkou váhu prázdnému řečnictví.“

Záporná postava Onésimo prohlašuje:

„Por lo común, estos sabios que tanto manosean los principios en el orden científico, carecen de ellos en el orden social. No faltan ejemplos aquí. Yo creo que todos los sabios son lo mismo. Ya hemos visto cómo gobiernan el país cuando este ha tenido la desgracia de caer en sus manos. Pues lo mismo gobiernan sus casas. En la vida privada, señores, los sabios son una calamidad, lo mismo que en la pública. No conozco un sabio que no sea un tonto, un tonto rematado.“¹⁰¹

(„Obvykle tito učenci, kteří tolik manipulují s principy ve vědeckém řádu, postrádají principy v řádu sociálním. Nechybí zde příklady. Věřím, že všichni učenci jsou to stejní. Již jsme viděli, jak řídí zemi, když se jí stane to neštěstí, že padne do jejich rukou. A stejně tak řídí své domovy. Ve svém osobním životě, pane, jsou učenci pohroma, stejně jako ve veřejném. Neznám žádného učence, který by nebyl hlupák, úplný hlupák.“)

Znovu se zde tedy objevuje názor, že těmto mužům vědy chybí selský rozum. V této době bylo velice populární přirovnávat vládu ve státě k vedení domácnosti.¹⁰² Bylo všemi uznávané, že povinnost vést rodinu má muž, avšak způsob, jakým by měl svou autoritu uplatňovat nedokázal nikdo s jistotou říct. León, který v knize zosobňuje tyto racionalisty, ve svém poslání vůdce selhal, jeho domov se naprosto rozpadl, a dokonce nakonec odešel do exilu. To je tedy dle Galdóse osud racionálních krausistů Španělska 2. poloviny 19. století.

11. Kritika aristokracie

V románu se dá všimnout absence costumbristického popisu domova.¹⁰³ Místo toho poskytuje Galdós čtenáři pohled na neustálé cestování, balení kufrů, účastnění se sociálních akcí a tak dále. Autor poukazuje na zběsilý život madridské aristokracie v 19. století, která se neustále honila za zábavou, ale opomínala tak budování vztahů, ze kterých se postupně vytrácelo teplo, hloubka i láska. Tato kritika je satiricky vyobrazena na vážně nemocném Luisovi, kterého téměř celá rodina

---

¹⁰¹ Pérez Galdós, Benito. *La familia de León Roch*. Madrid: Alianza Editorial, 1996. str. 24

¹⁰² Martykánová, Darina. El amor condenado, el amor triunfante. El género en el discurso sobre la ciencia, la religión y la nación en tres obras de Benito Pérez Galdós. *Espacio, tiempo y forma. Revista de la Facultad de Geografía e Historia / Serie 5, Historia contemporánea*. 2017. str. 163

¹⁰³ Aldaraca, A. Bridget. *El Ángel del hogar*. University of North Carolina at Chapel Hill Department of Romance Studies. 2018. str. 121

na léto opustí jen protože doktoři naznačili, že mu před smrtí ještě nějaký čas zbývá. Gustavo celé dny pracuje, Leopoldo a markýz odjedou na dovolenou a markýza de Tellería sice zůstává, ale jen velice nerada. Jediná María chce se svým nemocným bratrem opravdu strávit poslední chvíle.

Galdós taktéž poukazoval na to, že aristokracie ve Španělsku vymírala, neboť bylo již velice lehké stát se její součástí, autor tvrdil, že „a esto contribuyen, por un lado, el negocio, haciéndoles a todos plebeyos, y por otro el gobierno, haciéndolos a todos nobles.“¹⁰⁴ („K tomu přispívá jednak obchod, činící všechny plebejce, a zároveň vláda, činící všechny šlechtice.“) Šlechta nakonec obhajovala svou pozici pouze bohatstvím a určitým předstíráním prestiže, ale důstojné chování bylo tatam. Tuto kritiku nespravedlivé falešné společnosti, která si zakládá jen na zdání, vkládá do úst také Federicovi:

„Donde la mitad de los matrimonios de cierta clase son des menages a trois; donde la Administración debería llamarse la prevaricación pública; donde los altos y los bajos se diferencian en la clase de ropa con que tapan la deshonestidad de sus escándalos; donde hay un pillaje que se llama política; donde la gente se arruina con las contribuciones y se enriquece con las rifas; donde la justicia es una cosa para exclusivo perjuicio de los tontos y beneficio de los discretos, y donde basta que dos o tres llamen egregio a cualquier quidam para que todo el mundo se lo crea, es fácil labrarse una toga de honradez, y ponérsela, y ser distinguido hombre público y patricio ilustre y figurar retratado en las cajas de fósforos. Yo me comprometo, si pongo empeño en ello, a hacerme pasar por canonizable dentro de dos o tres años.“¹⁰⁵

(„Tam, kde se polovina manželství určité třídy podílí na sexuální trojce; kde by správa měla být nazývána veřejným zneužitím veřejné moci; kde se vysoce a nízce postavení odlišují podle toho, jakým oblečením zakrývají nečestnost svých skandálů; kde je lupičství nazýváno politikou; kde lidé zbankrotují kvůli daním a bohatnou díky tombole; kde spravedlnost slouží výhradně na újmu hlupáků a k užítku diskrétních, a kde stačí, aby dva nebo tři nazvali jakéhokoli quidama vznešeným, aby si všichni mysleli totéž, je snadné získat talár poctivosti, obléci si ho, být významným veřejným mužem a veleváženým patriciem a nechat se zobrazit na krabičkách od sirek. Já se zavazuji, že pokud se do toho pustím, za dva nebo tři roky budu považován za svatého.“)

---

¹⁰⁴ Pérez Galdós, Benito. *La familia de León Roeb*. Madrid: Alianza Editorial, 1996. str. 55

¹⁰⁵ Tamtéž, str. 427

Gustavo také komentuje: „como la plebe tiene su aristocracia, la nobleza tiene su populacho...“¹⁰⁶ („Stejně jako plebejci mají svou aristokracii, šlechta má svou spodinu.“). A touto spodinou byla právě rodina de Tellería, která dělala vše pro to, aby byla považována za součást aristokracie, ale jejich vystupování ani majetek tomu již dávno neodpovídaly. Snažili se vypadat bohatě a úspěšně, chtěli žít okázalým šlechtickým životem, ale pravdou je, že toto divadlo mohli hrát jen díky půjčeným penězům od Leóna. Ve svém postavení měli obrovskou pýchu, všichni kolem nich však viděli ubohost jejich stavu. Autor tvrdí, že lidská společnost nemůže být vymezena takto limitovanými třídami, když León komentuje:

„La verdadera plebe no es una clase: es un elemento, un componente, un terreno, digámoslo así, de la geología social; y si se hiciera un mapa de la vida, se vería marcado con tinta negra este horrible detritus en todas las latitudes de la región humana.“¹⁰⁷

(„Skuteční plebejci nejsou třída: jsou prvkem, složkou, jakoby půdou společenské geologie, a kdyby byla vytvořena mapa života, bylo by ten strašný detritus možné vidět označený černým inkoustem na všech zeměpisných šířkách lidské krajiny.“)

---

¹⁰⁶ Pérez Galdós, Benito. *La familia de León Roch*. Madrid: Alianza Editorial, 1996. str. 77

¹⁰⁷ Pérez Galdós, Benito. *La familia de León Roch*. Madrid: Alianza Editorial, 1996. str. 248

12. Závěr

Na základě analýzy díla *La familia de León Roch* je možné dojít k tomu, že hlavní záměr autora byla kritika povrchního náboženství a zdůraznění jeho důsledků. Na tradiční náboženství, tkvící spíše v obřadnostech než v srdci, reaguje krausismo, které dává důraz na svědomí. Krausismo hrálo tedy velice důležitou roli u zrodu španělského realistického románu. Autor se v díle snaží co nejobjektivněji znázornit možný pozitivní dopad krausisma na společnost, ale i jeho úskalí, především co se týká uvedení do praxe. Krausismo je tedy klíčovým prvkem zmíněného románu, neboť skrze něj Galdós nazírá na veškeré skutečnosti. Jen s tímto vědomím se dá toto dílo správně interpretovat. Je taktéž zřejmý pedagogický cíl Galdóse, protože autor si byl očividně velice dobře vědom ubohého duchovního stavu, ve kterém se španělský národ nacházel. Dává tím tedy románu taktéž reformistickou misi a snaží se jeho prostřednictvím vzbudit spící srdce občanů. V knize autor mnohokrát ukazuje své přesvědčení, že člověk není dokonalý, ani když se tak bude snažit působit všemožnými naoko dobrými skutky a rituály. Nejdůležitější je de něj být odpovědný svému svědomí a dokázat přiznat chyby, které jsou nedílnou součástí každého člověka.

13. Resumé

Tato práce rozebírala konkrétní postavy, jejich vztahy a dialogy s cílem dojít k postojům, které se autor v tomto svém díle rozhodl vyjádřit. Je zřejmé, že autor si byl plně vědom nedokonalosti lidské rasy a její neschopnosti nehřešit, zároveň však viděl naději v lepší zítřky. Mistrovsky si využil každou jednu postavu k ztvárnění kritiky, ale i svých vlastních snů. V rámci tak úzké skupiny lidí tohoto díla byl schopný vykreslit celou společnost Španělska 2. poloviny 19. století i s jejími neřestmi, konflikty a ideály. Nespočet symbolů v příběhu je sice poměrně náročný na uchopení, porozumět mu však za snahu rozhodně stojí. Člověka může obohatit hned v několika směrech – ať už v rozšíření povědomí v sociálně – kulturním hledisku devatenáctého století, přemítání o skrytých významech kolem nás nebo i tím, že se zamyslíme se nad stavem našeho vlastního srdce. Autor čtenáře podněcuje nebýt povrchním a vyvolává v něm nutkání hledat hlubší smysl v každém slově.

14. Resumen

Este trabajo analizó personajes específicos, sus relaciones y diálogos con el fin de llegar a las actitudes que el autor decidió expresar en esta obra. Es evidente que el autor era plenamente consciente de las imperfecciones de la raza humana y su incapacidad para no pecar, pero al mismo tiempo, veía esperanza de un futuro mejor. Magistralmente, utilizó cada personaje para representar su crítica, así como sus propios sueños. Dentro de un grupo tan reducido de personas en esta obra, fue capaz de retratar toda la sociedad de España en la segunda mitad del siglo XIX, junto con sus vicios, conflictos e ideales. Aunque la multitud de símbolos en la novela puede ser relativamente difícil de entender, definitivamente vale la pena hacer el esfuerzo por comprenderlo. Puede enriquecer a una persona en varios aspectos, ya sea ampliando la conciencia desde una perspectiva socio-cultural del siglo XIX, cavilando sobre los significados ocultos a nuestro alrededor, o incluso reflexionando sobre el estado de nuestro propio corazón. El autor estimula al lector a no ser superficial y despierta en él el impulso de buscar un significado más profundo en cada palabra.

15. Seznam použité literatury

1. Escalera Cordero, Matías. La novela en el tranvía. *Verba Hispanica*. 2020.
2. Montesinos, José Federico. *Galdós I*. Castalia, Madrid, 1968.
3. Aldaraca, A. Bridget. *El Ángel del bogar*. University of North Carolina at Chapel Hill Department of Romance Studies. 2018.
4. Martykánová, Darina. El amor condenado, el amor triunfante. El género en el discurso sobre la ciencia, la religion y la nación en tres obras de Benito Pérez Galdós. *Espacio, tiempo y forma. Revista de la Facultad de Geografía e Historia / Serie 5, Historia contemporánea*. 2017.
5. Pérez Galdós, Benito. *La familia de León Roch*. Madrid: Alianza Editorial, 1996.
6. Gómez-martínez, José Luis. Galdós y el Krausismo español. *Nueva revista de filología hispánica*. 1983.
7. Feeny, Thomas. The Evolution of Galdós' Krausism: "La familia de León Roch" y "El doctor Centeno." *Revista hispánica moderna*. 1989.
8. Vidal Tibbits, Mercedes. Transgresión en La familia de León Roch. Del romanticismo al realismo, Barcelona: Sociedad de la literatura española del siglo XIX, 1996.
9. Dorca, Toni. Variaciones sobre un mismo tema: las familias de León Roch y Salvador Monsalud. *Bulletin of Spanish studies*. 2002.
10. Varias, Juan. Risa y crítica en Galdós. *Boletín de la Biblioteca de Menéndez Pelayo*. 96-2 (2020).
11. Correa, Gustavo. *El simbolismo religioso en las novelas de Pérez Galdós*. Primera edición. Madrid: Gredos, 1974.
12. Hafter, Monroe Z. El Simbolismo Religioso en las Novelas de Pérez Galdós. *Comparative Literature*. 1964.
13. Francomano, E. C. "Taking the Gold Out of Egypt": Prostitution and the Economy of Salvation in the "Vida de María Egipcíaca." *Hispanic review*. 2014.
14. Rodriguez, Alfred. Algunos aspectos de la elaboración literaria de La familia de León Roch. *PMLA: Publications of the Modern Language Association of America* 1967.
15. Baquero Goyanes, Mariano. Las caricaturas literarias de Galdós. *Monteagudo*. 2020.